

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Dato: 1. december 2005
Kontor: Færdsels- og våbenkontoret
Sagsnr.: 2005-5000-0041
Dok.: AVA40267

Forslag

til

Lov om ændring af våbenloven, straffeloven og krigsmaterielloven

(Masseødelæggelsesvåben mv.)

§ 1

I lov om våben og eksplosivstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 918 af 10. september 2004, som ændret ved lov nr. 555 af 24. juni 2005, foretages følgende ændringer:

1. § 1, stk. 1, nr. 4, affattes således:

”4) patroner, ampuller og spraydåser samt lignende genstande, der ved spredning af stoffer er beregnede til at virke skadevoldende, bedøvende eller irriterende i kortere tid efter eksponeringen,”

2. § 4, stk. 2, nr. 3, ophæves.

Nr. 4-7 bliver herefter nr. 3-6.

3. § 5 affattes således:

”§ 5. Det er forbudt at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling at forske i kemiske, biologiske, radiologiske eller

nukleare våben og fremføringsmidler, der er specielt udformede eller modificerede til sådanne våben, jf. dog stk. 3. Det samme gælder dele, der er specielt udformede eller modificerede til at indgå i sådanne våben og fremføringsmidler.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 omfatter med de begrænsninger, der følger af straffelovens §§ 7, 10, 10 a og 10 b, også handlinger foretaget i udlandet.

Stk. 3. Forbuddet i stk. 1 omfatter ikke de i § 1, stk. 1, nr. 4, og § 4, stk. 2, nr. 3, nævnte genstande og stoffer.

Stk. 4. Justitsministeren kan i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet i stk. 1.”

4. I § 6, stk. 1, nr. 1, indsættes efter ”jagtvåben”: ”, jf. dog stk. 2”.

5. I § 6, stk. 1, nr. 9, ændres ”stk. 2” til: ”stk. 3”.

6. I § 6 indsættes efter *stk. 1* som nyt stykke:

”*Stk. 2.* Forbuddet i stk. 1 omfatter ikke udførsel af varer, der er omfattet af Rådets forordning (EF) nr. 1236/2005 af 27. juni 2005 om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, til destinationer uden for EU’s toldområde, jf. forordningens artikel 18.”

Stk. 2-4 bliver herefter stk. 3-5.

7. I § 10, stk. 1, 1. pkt., ændres ”5” til: ”§ 5, stk. 1”.

§ 2

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 909 af 27. september 2005, foretages følgende ændringer:

1. § 192 a, stk. 1, affattes således:

”§ 192 a. Den, som i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer indfører, udfører, transporterer, erhverver, overdrager, besidder, bærer, anvender, tilvirker, udvikler eller med henblik på udvikling forsker i våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade, straffes med fængsel indtil 6 år.”

2. § 192 a, stk. 2, ophæves.

§ 3

I lov nr. 400 af 13. juni 1990 om krigsmateriel mv., som ændret ved lov nr. 386 af 20. maj 1992 og lov nr. 433 af 31. maj 2000, foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 2 og 3, ophæves.

2. §§ 3-6 affattes således:

”§ 3. Det kræver særskilt tilladelse fra justitsministeren, hvis ejer- eller ledelsesforholdene mv. i en virksomhed, der fremstiller krigsmateriel, når tilladelse meddeles efter § 2 eller på grund af efterfølgende ændringer, indebærer, at:

- 1) en personligt drevet virksomhed har eller får en indehaver, der ikke er dansk statsborger,
- 2) aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber eller lignende har eller får hjemsted uden for Danmark,
- 3) virksomheden har eller får direktører eller tegningsberettigede medarbejdere, som ikke er danske statsborgere,
- 4) andelen af virksomhedens bestyrelsesmedlemmer, som er danske statsborgere, er eller bliver mindre end 80 pct.,
- 5) andelen af dansk ejet selskabskapital er eller bliver mindre end 60 pct.,
- 6) udlændinge gennem ejerskab til selskabskapitalen repræsenterer eller kommer til at repræsentere over 20 pct. af stemmerne, eller
- 7) udlændinge i øvrigt gennem besiddelse af kapital eller på anden måde har eller får bestemmende indflydelse på virksomheden.

§ 4. Tilladelse efter § 3 meddeles, medmindre udenrigspolitiske eller sikkerhedsmæssige forhold taler herimod.

§ 5. Justitsministeren kan fastsætte regler om form og indhold for ansøgninger om tilladelse efter §§ 2-3.

Stk. 2. Tilladelser efter §§ 2-3 kan tilbagekaldes, når særlige forhold taler derfor.

§ 6. Aktierne i et selskab, som fremstiller krigsmateriel, skal udstedes på navn.”

3. I § 7 ændres ”samtykke” til: ”tilladelse”.

4. § 10, stk. 2, 2. pkt., affattes således:

”Justitsministeren udnævner våbenkontrollens formand, og forsvarsministeren og økonomi- og erhvervsministeren udnævner hver 2 medlemmer.”

5. I § 15, stk. 1, nr. 1, ændres ”§ 2, stk. 1” til: ”§§ 2-3”.

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2006, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 4-6, træder i kraft den 30. juli 2006.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	<i>Indledning</i>	7
2.	<i>Masseødelæggelsesvåben</i>	8
2.1.	Spredning af masseødelæggelsesvåben mv.....	8
2.2.	Gældende ret.....	9
2.2.1.	Våbenloven.....	9
2.2.1.1.	Særlige regler om skadevoldende stoffer og spredningsudstyr.....	9
2.2.1.2.	Udførsel af våben mv.....	10
2.2.1.3.	Transport af våben mv. mellem tredjelande.....	11
2.2.1.4.	Våbenformidling.....	11
2.2.1.5.	Teknisk bistand vedrørende masseødelæggelsesvåben mv.....	12
2.2.1.6.	Straffebestemmelser.....	13
2.2.2.	Krigsmaterielloven.....	13
2.2.3.	Straffeloven.....	13
2.2.4.	Dansk straffemyndighed.....	15
2.2.5.	Danske straffebestemmelser anvendelsesområde.....	17
2.3.	Internationale instrumenter.....	18
2.3.1.	Det internationale samarbejde om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben..	18
2.3.2.	FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004).....	18
2.3.3.	Konventioner om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben mv.....	19
2.4.	Justitsministeriets overvejelser.....	21
2.4.1.	Indførelse af et udvidet forbud mod masseødelæggelsesvåben.....	21
2.4.2.	Hvilke handlinger skal være omfattet af forbuddet.....	22
2.4.3.	Hvilke våben mv. skal være omfattet af forbuddet.....	24
2.4.4.	Forbuddets geografiske afgrænsning.....	26
2.4.5.	Dispensation.....	27
2.4.6.	Strafferamme.....	27
2.4.7.	Udvidelse af straffelovens § 192 a.....	28
3.	<i>Torturinstrumenter mv</i>	29
3.1.	EU's forordning om torturinstrumenter mv.....	29
3.2.	Gældende ret.....	32
3.3.	Justitsministeriets overvejelser.....	33
4.	<i>Fremstilling af krigsmateriel</i>	33
4.1.	Dansk ret.....	33
4.2.	Omfanget af dansk krigsmaterielproduktion.....	36
4.3.	Udenlandsk ret.....	37
4.4.	Våbenarbejdsgruppens forslag.....	38
4.5.	Justitsministeriets overvejelser.....	40

5.	<i>Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser</i>	40
6.	<i>Hørte myndigheder mv</i>	42
Bilag 1:	FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004) om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben mv.	
Bilag 2:	Rådets forordning nr. 1236/2005 (EF) af 27. juni 2005 om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.	
Bilag 3:	Våbenarbejdsgruppens rapport af 24. november 2005 om krigsmateriellovens regler om udenlandsk ejerskab mv.	
Bilag 3.1:	Beretning af 17. maj 2005 til Det Udenrigspolitiske Nævn i henhold til krigsmateriellovens § 8.	
Bilag 4:	Lovforslaget sammenholdt med gældende lov	

1. Indledning

FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 af 28. april 2004 om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben til ikke-statslige aktører indebærer bl.a. en folkeretlig forpligtelse for Danmark til at vedtage og håndhæve national lovgivning, der forbyder ikke-statslige aktørers, herunder terroristers, adgang til masseødelæggelsesvåben. Desuden pålægger resolutionen Danmark at gennemføre og håndhæve en række nationale kontrolforanstaltninger mv. med henblik på at forhindre ulovlig spredning af sådanne våben. Lovforslaget har til formål at opfylde de forpligtelser i FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004), som hører under Justitsministeriets område.

Herudover har lovforslaget til formål at gennemføre en generel modernisering og opdatering af de gældende bestemmelser i våbenloven og straffeloven om masseødelæggelsesvåben, der i vidt omfang er videreførelser fra lov nr. 122 af 28. april 1934 om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben mv.

Lovforslaget har endvidere til formål at ændre reglerne om udførsel af våben, som tillige er omfattet af EU's forordning nr. 1236/2005 af 27. juni 2005 om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling. Forordningen indeholder blandt andet regler om udførsel fra EU's toldområde af visse bærbare anordninger og stoffer til bekæmpelse af optøjer eller selvforsvar, som også er omfattet af reglerne i våbenlovens § 6 om udførsel af våben mv. fra Danmark.

Forordningen gælder umiddelbart i Danmark og har forrang for national ret. På den baggrund indebærer lovforslaget, at våbenlovens eksportkontrolregler ændres, således at det fremgår udtrykkeligt af loven, at forordningen finder anvendelse i de tilfælde, hvor våbenloven og forordningen overlapper hinanden.

Endelig har lovforslaget til formål at udvide mulighederne for udenlandske investeringer i krigsmaterielproducerende virksomheder i Danmark. Lovforslaget indebærer, at der ikke længere vil være et forbud mod overskridelse af lovens nuværende grænser for udenlandsk ejerskab til og indflydelse på krigsmaterielproducerende virksomheder. I stedet vil ejer- eller ledelsesforhold mv., som indebærer, at de nuværende grænser overskrides, blive underlagt kontrol i form af et krav om tilladelse fra Justitsministeriet.

Justitsministeriet har anmodet arbejdsgruppen om reglerne for udførsel af våben mv. – som har til opgave at vurdere de spørgsmål, som reglerne og praksis for kontrol med udførsel af våben mv. giver anledning til – om tillige at vurdere krigsmateriellovens regler om udenlandsk ejerskab til krigsmaterielproducerende virksomheder. Arbejdsgruppen har den 24. november 2005 afgivet

en rapport om emnet, som har dannet grundlag for denne del af lovforslaget. Rapporten er optrykt som bilag 3 til lovforslaget.

2. Masseødelæggelsesvåben

2.1. Spredning af masseødelæggelsesvåben mv.

Betegnelsen *masseødelæggelsesvåben* anvendes i dag i almindelighed som en samlebetegnelse for kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben (CBRN-våben).

Som anført i EU's strategi mod spredning af masseødelæggelsesvåben, som blev godkendt af Rådet den 9. december 2003, udgør spredningen af masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil en stadig større trussel mod den internationale fred og sikkerhed. Risikoen for, at terrorister kommer i besiddelse af sådanne våben og fremføringsmidler, tilfører denne trussel en ny dimension.

I regeringens redegørelse fra juni 2004 om indsatsen mod terrorisme: "En verden i forandring - nye trusler, nye svar" anføres bl.a.:

”Den internationale terrortrussel bliver særligt alarmerende i kombination med muligheden for anvendelse af kraftigere våbentechnologi. Adgang til ny våbentechnologi bliver stadig lettere for mindre grupper, der besidder den tilstrækkelige teknologiske ekspertise og de nødvendige økonomiske midler ... Teknologien til at fremstille biologiske og kemiske våben kan udnyttes af såvel stater som, i stigende grad, ikke-statslige aktører. Der er indikationer på, at terrornetværk arbejder målrettet på at udvikle kemiske og biologiske kampstoffer, ligesom de forsøger at skaffe sig materiale til at konstruere primitive radiologiske våben, såkaldte "dirty bombs".”

Det er disse forhold, der er baggrunden for vedtagelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004) om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og fremsættelsen af dette lovforslag.

2.2. Gældende ret

2.2.1. Våbenloven

Våbenloven indeholder en lang række bestemmelser, som omfatter masseødelæggelsesvåben. En del af reglerne vedrører specifikt våben i form af skadevoldende stoffer og genstande til brug for spredning heraf. Disse er omtalt i afsnit 2.2.1.1. og 2.2.1.5. De øvrige regler, som vedrører våben og krigsmateriel af enhver art, er omtalt i afsnit 2.2.1.2.-2.2.1.4.

2.2.1.1. Særlige regler om skadevoldende stoffer og spredningsudstyr

I henhold til våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4, er det forbudt uden tilladelse af justitsministeren eller den, han dertil bemyndiger, at indføre eller tilvirke håndgranater, bomber, patroner og lignende som våben eller ammunition fremtrædende genstande, der indeholder eller er beregnede til at indeholde faste stoffer, væsker eller luftarter, som ved spredning virker skadevoldende, bedøvende eller irriterende, såvel som dele af sådanne våben eller ammunitions-genstande, samt redskaber til at bringe dem i virksomhed.

I henhold til våbenlovens § 2, stk. 1, 1. pkt., er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, at erhverve, besidde, bære eller anvende genstande eller stoffer, der er omfattet af forbuddet i våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4. Efter våbenlovens § 2, stk. 2, er det ligeledes forbudt at overdrage eller overlade andre besiddelsen af disse genstande eller stoffer, medmindre erhververen eller modtageren foreviser den fornødne tilladelse til erhvervelse eller besiddelse.

Genstande, der ikke fremtræder som våben eller ammunition, er ikke omfattet af våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4, uanset om de indeholder stoffer, som ved spredning virker skadevoldende, bedøvende eller irriterende.

Efter våbenlovens § 4, stk. 2, nr. 3 og 4, kan justitsministeren imidlertid udstede regler om forbud mod at indføre, erhverve, besidde, bære, anvende, overdrage eller overlade andre besiddelsen af genstande, der uden at fremtræde som våben eller ammunition er egnede til at anvendes på lignende måde som de i § 1 nævnte genstande, samt stoffer, der kan anvendes til indfyldning i de i § 1, stk. 1, nr. 4, nævnte genstande.

Denne bemyndigelse er udnyttet i våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, nr. 11, som indeholder forbud mod at erhverve, besidde, bære, anvende, overdrage eller overlade andre besiddelsen af spraydåser til selvforsvarsbrug, herunder tåregasampuller, -spraydåser og -patroner, uden politiets tilladelse.

Efter våbenbekendtgørelsens § 15, nr. 1, er det forbudt at indføre, udvikle, fremstille, anvende, opbevare, forhandle, udføre eller på anden måde være i besiddelse af kemiske våben.

Efter våbenlovens § 5 er det forbudt uden justitsministerens tilladelse at tilvirke og udvikle eller med henblik herpå forske i faste stoffer, væsker eller luftarter, som ved spredning virker skadevoldende, bedøvende eller irriterende. Endvidere bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler for opbevaring af sådanne stoffer.

Forbuddet i § 5 omfatter både kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare stoffer, i det omfang de er specielt designet eller modificeret til anvendelse som våben. Derimod anses stoffer, der også kan anvendes til civile formål (såkaldte dual-use stoffer), for at falde uden for bestemmelsen.

2.2.1.2. Udførsel af våben mv.

I henhold til våbenlovens § 6, stk. 1, er det forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, i hvert enkelt tilfælde at udføre: 1) våben af enhver art, 2) ammunition, 3) materiel til krigsførelse, 4) militært simulations- og træningsudstyr, 5) produktionsmidler, der er specielt konstrueret eller modificeret til fremstilling eller vedligeholdelse af de under 1-4 nævnte genstande, 6) dele specielt konstrueret eller modificeret til de under 1-5 nævnte genstande, 7) eksplosivstoffer, 8) software specielt konstrueret eller modificeret til udvikling, fremstilling eller anvendelse af de under 1-7 nævnte genstande, og 9) teknologi til udvikling, fremstilling eller anvendelse af de under 1-8 nævnte genstande. Jagtvåben og ammunition hertil er dog undtaget fra bestemmelsen.

Det fremgår af forarbejderne til våbenlovens § 6, stk. 1, at ovennævnte 9 kategorier dækker, men ikke er begrænset til, samtlige produkter på EU's fælles liste over militært udstyr (EU's våbenliste), som senest vedtaget af Rådet den 17. november 2003 (2003/C 314/01).

Det følger af ovenstående, at masseødelæggelsesvåben i form af bomber, granater, patroner o.lign., der er beregnet til at volde skade ved spredning af stoffer, er omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1. Det samme gælder kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare stoffer i sig selv, hvis de er omfattet af EU's våbenliste eller i øvrigt er konstrueret eller modificeret specielt til at blive anvendt som våben og/eller til krigsførelse i øvrigt. Stoffer, der tillige kan anvendes til fredelige civile formål (såkaldte dual-use stoffer), falder derimod som udgangspunkt uden for våbenloven.

Fremføringsmidler, dele og udstyr i øvrigt til masseødelæggelsesvåben er ligeledes omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1, hvis der er tale om produkter på EU's våbenliste eller produkter, der i øvrigt falder ind under en af de 9 kategorier i § 6, stk. 1.

2.2.1.3. Transport af våben mv. mellem tredjelande

Transport af våben mellem tredjelande, dvs. alle andre lande end Danmark, er reguleret i våbenlovens § 7 a.

Efter § 7 a, stk. 1, kan justitsministeren efter forhandling med udenrigsministeren forbyde transport af de af § 6, stk. 1, omfattede våben mv. mellem tredjelande, når der er tale om nærmere angivne modtagerlande. Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at der skal udstedes forbud mod transport af våben til lande, der er omfattet af en FN-, EU- eller OSCE-våbenembargo. Herudover kan der eventuelt udstedes forbud vedrørende lande, som der i andre bredt sammensatte internationale fora træffes beslutning om at forbyde eller modvirke våbenoverførsler til.

Justitsministeren har i henhold hertil forbudt transport af våben mv. til 15 lande, jf. bekendtgørelse nr. 1170 af 2. december 2004 om transport af våben mv. mellem tredjelande.

Efter § 7 a, stk. 2, er det endvidere forbudt at transportere de i stk. 1 nævnte våben mv. mellem tredjelande, hvis der ikke fra de kompetente myndigheder i afsender- og modtagerlandet foreligger de efter lovgivningen i vedkommende lande nødvendige tilladelser til henholdsvis udførsel og indførsel.

I henhold til § 7 a, stk. 3, kan justitsministeren meddele dispensation fra de i stk. 1 og 2 nævnte forbud.

2.2.1.4. Våbenformidling

Våbenformidling er reguleret i våbenlovens § 7 b, som er indført ved lov nr. 555 af 24. juni 2005 med henblik på gennemførelse af bl.a. EU's fælles holdning af 23. juni 2003 om våbenmæglervirksomhed (2003/468/FUSP).

§ 7 b, stk. 1, fastslår, at det er forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, 1) som mellemmand at forhandle eller arrangere transaktioner, som indebærer overførsel af de i § 6, stk. 1, nævnte våben mv. mellem lande uden for EU, eller 2) at købe eller sælge de i § 6, stk. 1, nævnte våben mv. som led i en overførsel mellem lande uden for EU eller i øvrigt arrangere en sådan overførsel som ejer af de nævnte våben mv.

Forbuddet gælder efter stk. 2 ikke handlinger, som foretages i et andet EU-land. Forbuddet gælder heller ikke handlinger, som foretages uden for EU af personer med fast bopæl i udlandet.

2.2.1.5. Teknisk bistand vedrørende masseødelæggelsesvåben mv.

Teknisk bistand vedrørende masseødelæggelsesvåben er reguleret i våbenlovens § 7 c, som er indført ved lov nr. 555 af 24. juni 2005 med henblik på gennemførelse af EU's fælles aktion af 22. juni 2000 vedrørende kontrol med teknisk bistand i forbindelse med visse former for militær endelig anvendelse (2000/401/FUSP).

I henhold til § 7 c, stk. 1, er det forbudt at yde teknisk bistand uden for EU vedrørende kemiske, biologiske eller nukleare våben og missiler, der er specielt udformet eller modificeret til fremføring af sådanne våben.

Efter § 7 c, stk. 3, omfatter forbuddet dog ikke teknisk bistand, der ydes i de lande, som efter Rådets forordning om en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af produkter og teknologi med dobbelt anvendelse er omfattet af EU's fællesskabsudførelstilladelse, og teknisk bistand i form af overførsel af information, der er frit tilgængelig for offentligheden, eller som vedrører grundforskning, jf. § 7 c, stk. 3.

I henhold til § 7 c, stk. 4, kan justitsministeren dispensere fra forbuddet i stk. 1.

Overtrædelser af forbuddet mod teknisk bistand hører efter § 7 c, stk. 5, under dansk straffemyndighed, hvis handlingen er foretaget af en person, der på gerningstidspunktet havde dansk indfødsret eller var bosat i den danske stat, også selv om handlingen ikke er strafbar efter lovgivningen i det pågældende statsområde. Bestemmelsen er en undtagelse til kravet om dobbelt strafbarhed i straffelovens § 7, som er omtalt i afsnit 2.2.3.

2.2.1.6. Straffebestemmelser

Overtrædelse af samtlige de i afsnit 2.2.1.1.-2.2.1.5. nævnte forbud (våbenlovens §§ 1-2, § 5, § 6, stk. 1, § 7 a, stk. 2, § 7 b, stk. 1, og § 7 c, stk. 1, våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, nr. 11, og § 15 samt våbentransportbekendtgørelsens § 1, stk. 1) straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år, jf. våbenlovens § 10, stk. 1, våbenbekendtgørelsens § 43, stk. 1, og våbentransportbekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Strafansvaret for overtrædelse af våbentransportreglerne, jf. våbenlovens § 7 a og våbentransportbekendtgørelsen, er begrænset til forsætlige og groft uagtsomme overtrædelser. I de øvrige tilfælde gælder dansk rets hovedregel om, at både forsætlige og (groft og simpelt) uagtsomme overtrædelser af særlove straffes.

2.2.2. Krigsmaterielloven

Efter krigsmateriellovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1 og 5, er det forbudt uden justitsministerens tilladelse at fremstille materiel, som er konstrueret til militær anvendelse, og som ikke finder civil anvendelse samt komponenter og dele, som er konstrueret til at anvendes i materiel mv. som nævnt ovenfor, og som ikke finder civil anvendelse.

Justitsministeren kan dog efter krigsmateriellovens § 14 meddele dispensation fra kravet om tilladelse, hvis den pågældende virksomhed kun i ringe omfang fremstiller krigsmateriel eller udelukkende beskæftiger sig med underordnede delprocesser i fremstillingen.

Overtrædelse af krigsmateriellovens § 2, stk. 1, straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 1 år, jf. § 15, stk. 1 og 2.

2.2.3. Straffeloven

Straffeloven indeholder en række bestemmelser, som direkte eller indirekte vedrører eller kan vedrøre masseødelæggelsesvåben, og som er af betydning for Danmarks forpligtelser i henhold til FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004) om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben.

Efter straffelovens § 114, stk. 1, nr. 6, straffes for terrorisme med fængsel indtil på livstid den, som med forsæt til at skræmme en befolkning i alvorlig grad eller uretmæssigt at tvinge danske eller udenlandske offentlige myndigheder eller en international organisation til at foretage eller undlade at foretage en handling eller at destabilisere eller ødelægge et lands eller en international organisations grundlæggende politiske, forfatningsmæssige, økonomiske eller samfundsmæssige strukturer begår grove våbenlovsovertrædelser efter straffelovens § 192 a, når handlingen i kraft af sin karakter eller den sammenhæng, hvori den begås, kan tilføje et land eller en international organisation alvorlig skade.

På samme måde straffes efter § 114, stk. 2, den, som med det i stk. 1 nævnte forsæt transporterer våben eller eksplosivstoffer.

Efter straffelovens § 114, stk. 3, straffes på samme måde som efter § 114, stk. 1, den, som med det i stk. 1 nævnte forsæt truer med at begå en af de i stk. 1 og 2 nævnte handlinger.

Efter § 114 a straffes med fængsel indtil 10 år endvidere den, som 1) direkte eller indirekte yder økonomisk støtte til, 2) direkte eller indirekte tilvejebringer eller indsamler midler til, eller 3) direkte eller indirekte stiller penge, andre formuegoder, eller finansielle eller andre lignende

ydelser til rådighed for en person, en gruppe eller en sammenslutning, der begår eller har til hensigt at begå terrorhandlinger omfattet af § 114.

§ 114 b bestemmer, at den, som i øvrigt ved tilskyndelse, råd eller dåd medvirker til at fremme den kriminelle virksomhed eller det fælles formål for en gruppe eller sammenslutning, som foretager en eller flere handlinger omfattet af § 114 eller § 114 a, nr. 1 eller 2, når virksomheden eller formålet indebærer, at en eller flere handlinger af denne karakter begås, straffes med fængsel indtil 6 år. Bestemmelsen i § 114 b supplerer den almindelige regel om medvirken i straffelovens § 23, idet bestemmelsen kan anvendes, selv om der ikke foreligger et nærmere konkretiseret forsæt til en bestemt terrorhandling.

Ifølge straffelovens § 192 a, stk. 1, straffes den, som i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer indfører, tilvirker, besidder, bærer, anvender eller overdrager våben eller eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade, med fængsel indtil 6 år. Efter forarbejderne omfatter bestemmelsen våben eller eksplosivstoffer, der er egnede til at forvolde betydelig skade, hvorved forstås ødelæggelse af en bygning, en del heraf eller et lokale, eller at våbnene kan dræbe eller kvæste flere mennesker på en gang.

Efter § 192 a, stk. 2, straffes på samme måde den, der i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer udvikler eller med henblik herpå forsker i faste stoffer, væsker eller luftarter, som ved spredning virker skadevoldende, bedøvende eller irriterende.

Straffelovens kapitel 20 om almenfarlige forbrydelser omfatter herudover en række bestemmelser, som efter omstændighederne ville kunne være relevante i forbindelse med masseødelæggelsesvåben, herunder bl.a. § 183 om spredning af skadevoldende luftarter og § 186 om forurening af vandbeholdninger mv.

Efter straffelovens § 21 straffes handlinger, som tilsigter at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse, når denne ikke fuldbyrdes, som forsøg.

I henhold til straffelovens § 23 omfatter den for en lovovertrædelse givne straffebestemmelse alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd medvirker til at begå en lovovertrædelse.

2.2.4. Dansk straffemyndighed

Handlinger, som foretages i den danske stat og på danske fartøjer (dvs. skibe, der sejler under dansk flag, og luftfartøjer, som er dansk registreret), hører under dansk straffemyndighed, jf. straffelovens § 6 (territorialprincippet). Der stilles efter bestemmelsen ikke krav om, at hele den

kriminelle virksomhed er foretaget i den danske stat. Når blot en del af virksomheden er foretaget her i landet, antages forholdet således at være undergivet dansk straffemyndighed.

Handlingen kan tillige være undergivet dansk straffemyndighed, hvis den uden at være foretaget i Danmark har haft virkning her i landet, jf. straffelovens § 9 (virkningsprincippet).

Dansk straffemyndighed omfatter endvidere handlinger foretaget i udlandet af personer, der har dansk statsborgerskab eller bopæl i Danmark, jf. straffelovens § 7, stk. 1, (personalprincippet). Hvis handlingen foretages inden for et folkeretligt anerkendt statsområde, er det dog som alt-overvejende hovedregel en betingelse, at handlingen er strafbar både efter gerningsstedets lov og dansk lov (princippet om dobbelt strafbarhed), og at den pågældende danske straffebestemmelse ikke efter sit gerningsindhold er territorialt begrænset til forhold begået i Danmark. Efter stk. 2 finder bestemmelsen tilsvarende anvendelse på udlandshandlinger begået af en person, der har indfødsret eller bopæl i de andre nordiske lande, og som opholder sig her i landet på påtaletidspunktet.

Hvis der er tale om en handling udført i udlandet af en ansat i et selskab med hjemsted i Danmark, som er ansvarlig for den ansattes handlinger, er spørgsmålet, om lovovertrædelsen/handlingen skal anses for begået i udlandet eller i Danmark.

Efter retspraksis anses en selskabsovertrædelse som udgangspunkt for begået dér, hvor den ansatte begår den handling eller undladelse, som udløser selskabsansvaret, jf. Vestre Landsrets dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1987, side 705, og Højesterets dom refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1995, side 9. De nævnte domme vedrører imidlertid begge objektivt arbejdsgiveransvar (dvs. at arbejdsgiveren ifalder strafansvar for den ansattes lovovertrædelse, selv om overtrædelsen ikke kan tilregnes arbejdsgiveren som forsætlig eller uagtsom), hvor der ikke bevist forelå et forsætligt eller uagtsomt forhold, der kunne stedfæstes til selskabets (arbejdsgiverens) hjemsted.

Hvis selskabsovertrædelsen udløses af et tilregneligt forhold, der i stedlig henseende kan henføres til selskabets hjemsted, f.eks. i tilfælde, hvor en mangelfuld eller urigtig instruktion har ført til, at ansatte begår en overtrædelse uden for selskabets hjemsted, er det mere usikkert, hvor den lovstridige handling kan og bør anses for begået. I Straffelovrådets betænkning nr. 1289/1995 om juridiske personers bødeansvar anføres herom:

»Gode grunde, herunder hensynet til en ensartet regel, der finder anvendelse ved selskabsovertrædelser, uanset hvordan overtrædelsen nærmere er begået, kunne tale for at vælge det sted, hvor gerningsindholdet realiseres, som gerningssted. I modsat fald vil det f.eks. kunne blive vanskeligt at afgøre, hvor en selskabsovertrædelse skal anses for begået, hvis overtrædelsen skyldes

flere fejl, der er begået forskellige steder, f.eks. tilfælde hvor en selskabsovertrædelse må tilskrives mangelfuld instruktion på hjemstedet i kombination med uforsigtighed udvist af en ansat på »gerningsstedet«. På den anden side kan en sådan regel være betænkelig, hvis den afskærer dansk jurisdiktion over for et selskab her i landet i tilfælde, hvor der påviseligt foreligger fejl begået på dansk område. En løsning, der sikrer dansk jurisdiktion i denne type sager, opnås, hvis såvel selskabets hjemsted som det sted, hvor overtrædelsen manifesterer sig, anses som gerningssted.«

Straffelovens §§ 6-7 (territorial- og personalprincippet) suppleres af § 8, hvorefter der efter omstændighederne er dansk straffemyndighed i forhold til udlandshandlinger uden hensyn til, hvor gerningsmanden hører hjemme. Det gælder bl.a. i tilfælde, hvor »handlingen er omfattet af en mellemfolkelig overenskomst, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at foretage retsforfølgning«, jf. § 8, nr. 5. Formålet med denne bestemmelse, der blev indsat ved lov nr. 322 af 4. juni 1986, er blandt andet at opfylde – og muliggøre opfyldelse af fremtidige – konventioner eller andre mellemfolkelige aftaler, der indebærer en forpligtelse for Danmark til at have dansk straffemyndighed med henblik på at kunne strafforfølge nærmere angivne overtrædelser, jf. Folke-tingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 2080-2081 og 2087.

Når der i medfør af de ovennævnte regler sker påtale her i landet, skal afgørelsen såvel om straf som om andre retsfølger af handlingen ske efter danske regler, jf. straffelovens § 10, stk. 1. Er forholdet undergivet dansk straffemyndighed i medfør af straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2 (vedrørende handlinger foretaget af danskere i udlandet, når handlingerne er strafbare både efter dansk ret og efter lovgivningen på gerningsstedet), kan der dog ikke idømmes strengere straf end efter gerningsstedets lovgivning, jf. § 10, stk. 2.

Regler om forbud mod dobbelt strafforfølgning (ne bis in idem) er fastsat i straffelovens § 10 a og § 10 b.

Efter § 10 a, stk. 1, kan en person, over for hvem der er afsagt (1) en straffedom i den stat, hvor handlingen er begået, eller (2) en dom, der er omfattet af (a) den europæiske konvention om straffedommes internationale retsvirkninger eller (b) af lov om overførsel til et andet land af retsforfølgning i straffesager, som udgangspunkt ikke strafforfølges her i landet for den samme handling, når den pågældende er endeligt frifundet, den idømte sanktion er fuldbyrdet, under fuldbyrdelse eller bortfaldet efter domslandets regler, eller når den pågældende er fundet skyldig, uden at der er fastsat nogen sanktion. Dette gælder dog efter stk. 2 ikke i tilfælde, hvor handlingen er omfattet af straffelovens § 6, dvs. handlingen er begået på dansk territorium, eller hvor handlingen er omfattet af § 8, nr. 1, dvs. handlingen krænker den danske stats selvstændighed, sikkerhed, forfatning eller offentlige myndigheder mv.

Sker der efter reglerne i straffelovens § 10 a strafforfølgning mod en person, som i en anden stat er pålagt en sanktion for samme handling, skal der i det omfang, denne sanktion er fuldbyrdet, ske en tilsvarende nedsættelse af den sanktion, der pålægges her i landet, jf. straffelovens § 10 b.

2.2.5. Danske straffebestemmelers anvendelsesområde

Ud over dansk straffemyndighed, jf. afsnit 2.2.4., forudsætter idømmelse af straf ved danske domstole for handlinger foretaget i udlandet som udgangspunkt, at den pågældende handling er omfattet af en dansk straffebestemmelse, hvis anvendelsesområde omfatter udlandshandlinger.

Det bemærkes i den forbindelse, at de fleste af straffelovens bestemmelser har universel gyldighed, således at bestemmelserne kan anvendes uanset, hvor den pågældende handling er begået. Omvendt er de fleste bestemmelser i særlovgivningen territorielt begrænsede, således at de alene finder anvendelse på handlinger, der foretages på dansk område.

2.3. Internationale instrumenter

2.3.1. Det internationale samarbejde om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben

Det internationale samarbejde om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben omfatter en lang række nedrustnings- og ikke-spredningsaftaler, der bl.a. i FN-regi er opbygget over de seneste 50 år. Indsatsen omfatter navnlig kontrol med spredningen af biologiske, kemiske og nukleare masseødelæggelsesvåben samt våbentenologi. Traditionelt har samarbejdet været rettet mod spredningen til stater, mens spredningen af masseødelæggelsesvåben til ikke-statslige aktører ikke har været i fokus. I lyset af den internationale terrorisme er der opstået et behov for at skærpe kontrollen med både teknologi og våben også til ikke-statslige aktører.

I det følgende gennemgås FN's resolution 1540 og de centrale konventioner på området.

2.3.2. FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004)

Den 28. april 2004 vedtog FN's Sikkerhedsråd resolution nr. 1540 vedrørende ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben til ikke-statslige aktører. Resolutionen er vedtaget med hjemmel i FN-pagtens kapitel 7 og er dermed folkeretligt bindende for Danmark.

Resolutionens pkt. 2 pålægger staterne at vedtage og håndhæve passende og effektive regler, som forbyder ikke-statslige aktører at fremstille, erhverve, besidde, udvikle, transportere, overdrage eller anvende nukleare, kemiske og biologiske våben samt fremføringsmidler til sådanne våben – særligt når handlingerne begås med henblik på terrorisme. På samme måde skal staterne

indføre regler, som forbyder forsøg på, medvirken til og finansiering af de ovennævnte aktiviteter.

I henhold til resolutionens pkt. 3 skal staterne indføre effektive kontrolforanstaltninger med henblik på at forhindre spredning af nukleare, kemiske og biologiske våben og fremføringsmidler hertil, herunder ved at etablere passende kontrol med relateret udstyr.

I resolutionens pkt. 3, litra a-d, er det nærmere defineret, hvilke kontrolforanstaltninger staterne nærmere bestemt skal indføre vedrørende "sådanne genstande", dvs. masseødelæggelsesvåben, fremføringsmidler og relateret udstyr. Det bemærkes, at det nævnte "relaterede udstyr" omfatter produkter med dobbelt anvendelse (såkaldte dual-use produkter), som hører under Økonomi- og Erhvervsministeriets område og derfor ikke er omfattet af lovforslaget.

I henhold til pkt. 3, litra a og b, skal staterne indføre forholdsregler til sikring af sådanne genstande i forbindelse med fremstilling, brug, opbevaring og transport samt sørge for fysiske beskyttelsesforanstaltninger.

Resolutionens pkt. 3, litra c, pålægger endvidere staterne bl.a. at etablere effektive retshåndhævelsesmidler med henblik på at bekæmpe ulovlig smugling og formidling af de pågældende genstande i overensstemmelse med national lovgivning.

Endelig er staterne efter resolutionens pkt. 3, litra d, forpligtede til at etablere passende love og regler om kontrol med udførsel, transit, omladning ("trans-shipment") og genudførsel af de pågældende genstande. Staterne skal desuden kontrollere tilvejebringelse af kapital og tjenesteydelser ("funds and services"), som relaterer sig til sådan udførsel, og omladning ("trans-shipment") og transport, som kan medvirke til spredning. Staterne skal endvidere etablere slutbrugerkontrol og sikre, at der tilvejebringes og håndhæves behørig strafferetlige eller civilretlige sanktioner for overtrædelse af de indførte kontrolbestemmelser.

Danmark har i henhold til resolutionens pkt. 4 afgivet en rapport til FN den 28. oktober 2004, der redegør for Danmarks efterlevelse af bestemmelserne i resolution nr. 1540. I rapporten oplyses det bl.a., at Danmark vil gennemgå våbenlovgivningen i lyset af resolutionen med henblik på at identificere eventuelle nødvendige lovændringer og i givet fald fremsætte lovforslag herom inden udgangen af 2005.

2.3.3. Konventioner om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben mv.

Danmark deltager i en række internationale konventioner, der har til formål at modvirke spredning af masseødelæggelsesvåben mv.

FN's Konvention om Forbud mod Kemiske Våben (CWC) forbyder de deltagende stater at udvikle, fremstille, erhverve, oplagre, beholde eller anvende kemiske våben. Det er endvidere forbudt at overføre kemiske våben til nogen eller bistå eller tilskynde andre til aktiviteter, som er forbudt ifølge konventionen.

FN's Konvention om Forbud mod Biologiske Våben (BTWC) forbyder de deltagende stater at udvikle, producere, oplagre, erhverve eller beholde biologiske våben samt produktionsudstyr og fremføringsmidler hertil. Det er endvidere forbudt at tilskynde andre til eller hjælpe dem med at anskaffe sig sådanne våben, produktionsudstyr og fremføringsmidler.

Traktaten om Ikke-spredning af Atomvåben (NPT) forpligter de 5 anerkendte atomvåbenmagter (USA, Rusland, Kina, UK og Frankrig) til ikke at overføre atomvåben til ikke-atomvåbenmagter og til ikke at bistå disse med at fremstille eller erhverve atomvåben. Ikke-atomvåbenmagterne forpligter sig bl.a. til ikke at modtage eller fremstille atomvåben.

FN's Konvention om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger (CTBT) forpligter bl.a. deltagerstaterne til ikke at foretage prøvesprængning af atomvåben eller nogen som helst anden nuklear sprængning samt til at forbyde og forhindre enhver nuklear sprængning på et hvilket som helst sted under dens jurisdiktion eller kontrol. Endvidere forpligter traktaten deltagerstaterne til at afstå fra at forårsage, opmuntre til eller medvirke ved gennemførelsen af nogen prøvesprængning af atomvåben eller nogen som helst anden nuklear sprængning. Traktaten, som endnu ikke er trådt i kraft, er implementeret i dansk ret ved lov nr. 403 af 2. juni 1999 om foranstaltninger i medfør af De Forenede Nationers traktat af 24. september 1996 om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger.

I september 2005 undertegnede Danmark *FN's Konvention om nuklear terrorisme (International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism)*. Konventionen er endnu ikke trådt i kraft. Formålet med konventionen er bl.a. at styrke forebyggelsen af og retsforfølgning i forbindelse med nuklear terrorisme. Konventionen indeholder en række forpligtelser for de kontraherende stater, herunder til at kriminalisere ulovlig besiddelse og brug mv. af radioaktivt materiale med forsæt til at forårsage død eller alvorlig personskade eller til at forårsage betydelig tings- eller miljøskade. Justitsministeriet har bedt Straffelovrådet om nærmere at overveje, hvilke lovgivningsmæssige ændringer en dansk ratifikation og gennemførelse af konventionen vil medføre på det strafferetlige område med henblik på at fremsætte lovforslag senere i denne folketings-samling.

FN's internationale søfartsorganisation IMO har i oktober 2005 vedtaget en ændringsprotokol til *Konventionen til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod søfartens sikkerhed (SUA)* og den til-

hørende protokol for faste boreplatforme. Protokollen, der vil blive åbnet for undertegnelse i februar 2006, har bl.a. til formål at kriminalisere terrorhandlinger, der foregår i forbindelse med maritim transport, som f.eks. udledninger fra skibet samt transport af eksplosiver eller radioaktivt materiale, som kan forårsage massive ødelæggelser. Ændringsprotokollen indeholder en særskilt transportbestemmelse, der pålægger medlemsstaterne at kriminalisere maritim transport af masseødelæggelsesvåben, jf. også pkt. 2.4.2.

2.4. Justitsministeriets overvejelser

2.4.1. Indførelse af et udvidet forbud mod masseødelæggelsesvåben

Justitsministeriet foreslår, at der indføres en ny samlet regulering af masseødelæggelsesvåben i våbenlovens § 5, stk. 1.

I den gældende våbenlov er masseødelæggelsesvåben i vidt omfang sidestillet med andre tilladelsespligtige våben, jf. nærmere herom pkt. 2.2.1. og 2.2.2.

Justitsministeriets kompetence til at meddele tilladelser vedrørende masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil, jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4, § 2, stk. 1 og 2, § 5 og § 6, stk. 1, samt krigsmateriellovens § 2, stk. 1, skal imidlertid administreres i overensstemmelse med de forpligtelser, som Danmark har påtaget sig i det internationale samarbejde om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben, jf. afsnit 2.3.

Selv om den eksisterende tilladelsesordning således i vidt omfang udgør et lovgivningsmæssigt værn mod spredning af masseødelæggelsesvåben, finder Justitsministeriet det ønskeligt, at der i våbenloven indføres et mere generelt forbud mod masseødelæggelsesvåben, som omfatter alle relevante handlinger i relation til sådanne våben, og som ophæver den nuværende adgang for Justitsministeriet til at give tilladelse hertil, jf. dog nedenfor pkt. 2.4.5. om dispensation i særlige tilfælde.

Et sådan forbud vil efter ministeriets opfattelse i højere grad afspejle de internationale forpligtelser, som Danmark er underlagt vedrørende ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben, herunder navnlig forpligtelsen i FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004) til at indføre passende og effektive regler, som forbyder ikke-statslige aktører at få adgang til masseødelæggelsesvåben.

Det bemærkes i den forbindelse, at den nuværende lovgivning om våben og krigsmateriel, jf. pkt. 2.2.1. og 2.2.2., ikke indeholder regler, som specifikt vedrører udvikling af fremføringsmidler til masseødelæggelsesvåben.

Transport mellem tredjelande af masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil er endvidere kun forbudt, hvis modtagerlandet er underlagt en FN-, EU- eller OSCE-embargo eller hvis afsender- og modtagerlandene ikke har udstedt tilladelser til henholdsvis udførsel og indførsel i henhold til disse landes nationale regler, jf. pkt. 2.2.1.3.

Det skal i øvrigt bemærkes, at bemyndigelsen i våbenlovens § 4, stk. 2, nr. 4, til at udstede regler om forbud mod at indføre, erhverve, besidde, bære, anvende, overdrage eller overlade andre besiddelsen af masseødelæggelsesvåben i form af skadevoldende stoffer alene er udnyttet til at udstede forbud mod disse handlinger i relation til kemiske våben, jf. våbenbekendtgørelsens § 15, nr. 1, der er omtalt i pkt. 2.2.1.1.

2.4.2. Hvilke handlinger skal være omfattet af forbuddet

I henhold til FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004) er Danmark inden for Justitsministeriets område forpligtet til at indføre regler, som forbyder ikke-statslige aktører at fremstille, erhverve, besidde, udvikle, transportere, overdrage eller anvende nukleare, kemiske og biologiske våben og fremføringsmidler til sådanne våben samt indføre regler, som forbyder forsøg på, medvirken til og finansiering af de ovennævnte aktiviteter.

Danmark er endvidere forpligtet til at bekæmpe ulovlig smugling og formidling af nukleare, kemiske og biologiske våben og fremføringsmidler hertil i overensstemmelse med Danmarks nationale lovgivning.

Endelig er Danmark forpligtet til at etablere passende love og regler med henblik på kontrol med udførsel, transit, omladning ("trans-shipment") samt tilvejebringelse af kapital og tjenesteydelser vedrørende sådanne våben og deres fremføringsmidler.

For at opfylde disse forpligtelser foreslås det, at det foreslåede forbud mod masseødelæggelsesvåben i § 5, stk. 1, skal omfatte handlinger, der består i at *indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forske i masseødelæggelsesvåben mv.*

For så vidt angår forslaget om et forbud mod at *indføre, udføre, erhverve, besidde, bære, overdrage, anvende og tilvirke masseødelæggelsesvåben mv.* bemærkes, at disse handlinger efter gældende ret er forbudt, medmindre Justitsministeriet har givet tilladelse hertil, jf. våbenlovens §

1, stk. 1, nr. 4, § 2, stk. 1 og 2, og §§ 5-6 samt krigsmateriellovens § 2, stk. 1, jf. pkt. 2.1.1.1., 2.1.1.2. og 2.2.2. Den foreslåede nye bestemmelse i våbenlovens § 5, stk. 1, indebærer imidlertid, at forbuddet bliver ufravigeligt, idet Justitsministeriet ikke længere vil kunne give tilladelse hertil, jf. dog nedenfor pkt. 2.4.5. om dispensation i særlige tilfælde.

Det foreslåede forbud mod *udvikling af og forskning i masseødelæggelsesvåben mv.* i § 5, stk. 1, omfatter i modsætning til forbuddet i den gældende bestemmelse i våbenlovens § 5 ikke alene stoffer, men også (andre) dele og fremføringsmidler til masseødelæggelsesvåben.

Det foreslåede forbud mod at *transportere* masseødelæggelsesvåben er delvis en nydannelse.

Efter gældende ret er transport af masseødelæggelsesvåben mellem andre lande end Danmark således alene forbudt, hvis de pågældende lande ikke har meddelt de nødvendige udførsels- og indførelstilladelser i henhold til landenes egne regler, eller hvis modtagerlandet er omfattet af en FN-, EU- eller OSCE-våbenembargo, jf. våbenlovens § 7 a og våbentransportbekendtgørelsen, som er omtalt i pkt. 2.2.1.3.

Transport af masseødelæggelsesvåben til, fra eller i Danmark er efter gældende ret forbudt, medmindre Justitsministeriet har givet tilladelse hertil, idet transporten typisk indebærer indførsel, udførsel, besiddelse mv., jf. våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4, § 2, stk. 1 og 2, og § 6.

Transport af masseødelæggelsesvåben med forsæt til terrorisme kan dog i alle tilfælde straffes efter straffelovens § 114, stk. 2, jf. stk. 1.

Med indførelsen af det udvidede forbud mod masseødelæggelsesvåben forbydes enhver transport af masseødelæggelsesvåben. Det forudsættes herved, at begrebet transport på linje med våbenlovens § 7 a omfatter såvel indgåelse af – og instruktion om indgåelse af – aftale om transport som faktisk udførelse af – og instruktion om faktisk udførelse af – transport. Dermed kan både det firma, som står bag transporten, og den skibsfører/pilot/chauffør, der udfører transporten, straffes selvstændigt for overtrædelse af bestemmelsen, forudsat at den pågældende efter almindelige strafferetlige principper kan anses for ansvarlig for den ulovlige transport.

Ud over at opfylde Danmarks forpligtelse efter FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004) til generelt at forbyde transport af masseødelæggelsesvåben mv., sikrer det foreslåede transportforbud i våbenlovens § 5, stk. 1, at Danmark ved tiltrædelse af ændringsprotokollen til Konventionen til bekæmpelse af ulovlige handlinger mod søfartens sikkerhed (SUA) og den tilhørende protokol for faste boreplatforme, vil opfylde den heri indeholdte forpligtelse til at kriminalisere maritim transport af masseødelæggelsesvåben, jf. også pkt. 2.3.3.

For så vidt angår *formidling og tilvejebringelse af tjenesteydelser* vedrørende masseødelæggelsesvåben er det Justitsministeriets opfattelse, at de eksisterende regler om våbenformidling og teknisk bistand vedrørende masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler hertil i våbenlovens § 7 b og § 7 c, jf. pkt. 2.2.1.4. og 2.2.1.5., opfylder kravene i FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004). Der foreslås derfor ingen lovændringer på dette punkt.

For så vidt angår *transit og omladning* ("trans-shipment") af masseødelæggelsesvåben vil sådanne handlinger efter våbenloven skulle behandles som kombinerede ind- og udførsler og vil dermed være omfattet af det foreslåede forbud mod ind- og udførsel af masseødelæggelsesvåben i § 5, stk. 1.

For så vidt angår forpligtelsen i FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004) til at indføre regler, som forbyder *forsøg på, medvirken til og finansiering af* visse aktiviteter vedrørende masseødelæggelsesvåben og fremføringsmidler til sådanne våben, er det Justitsministeriets vurdering, at sådanne handlinger vil kunne straffes som forsøg på og medvirken til overtrædelse af våbenlovgivningen og/eller straffeloven, jf. straffelovens § 21 og § 23, som er omtalt i pkt. 2.2.3.

2.4.3. Hvilke våben mv. skal være omfattet af forbuddet

Betegnelsen masseødelæggelsesvåben anvendes i dag i almindelighed som en samlebetegnelse for kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben (CBRN-våben).

Kemiske våben omfatter anordninger, som virker ved spredning af kemiske stoffer og som har til formål at dræbe, skade eller inaktivere mennesker eller forvolde betydelig tings- eller miljøskade.

Biologiske våben omfatter anordninger, der virker gennem spredning af levende organismer (f.eks. bakterier eller virus) eller disses giftige produkter (toksiner), og som har til formål at forårsage sygdom hos mennesker, husdyr og planter eller betydelig skade på materialer (nedbrydning).

Radiologiske våben omfatter anordninger, der kan sprede radioaktivt materiale eller udsende ioniserende stråling og som følge af de radiologiske egenskaber kan forårsage død, personskade eller betydelig tings- eller miljøskade.

Nukleare våben omfatter anordninger, der virker gennem frigørelse af energi ved spaltning eller sammensmeltning af atomkerner, og som har til formål at dræbe eller skade mennesker eller forvolde betydelig tings- eller miljøskade. Energien kan frigøres ved en spaltning (fission) af atom-

kerner i tunge grundstoffer, f.eks. uran og plutonium, eller ved sammensmeltning (fusion) af lette atomkerner, f.eks. brint og lithium.

Som det fremgår af pkt. 2.3. vedrører hovedparten af den internationale regulering om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben, herunder FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004), alene kemiske, biologiske og nukleare våben (ABC-våben) og fremføringsmidler til sådanne våben. Radiologiske våben og disses fremføringsmidler er dog bl.a. reguleret i den nye FN-konvention om nuklear terrorisme.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at den nye bestemmelse om forbud mod masseødelæggelsesvåben bør omfatte både kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben. Ministeriet lægger vægt på, at alle 4 våbentyper må anses for særdeles farlige og egnede til at skabe omfattende ødelæggelser, og at såvel spredning af kemiske, biologiske, radiologiske som nukleare våben må anses at udgøre en reel og alvorlig risiko for den internationale fred og sikkerhed.

Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at forbuddet i våbenlovens § 5, stk. 1, udover masseødelæggelsesvåben også bør omfatte *fremføringsmidler, der er specielt udformet eller modificeret til sådanne våben, og dele specielt udformet eller modificeret til at indgå i sådanne våben og fremføringsmidler*. Produkter, der tillige kan anvendes til fredelige, civile formål, falder derimod uden for våbenloven. Udførsel af sådanne produkter er underlagt kontrol i henhold til dual-use forordningen, som administreres af Økonomi- og Erhvervsministeriet (Erhvervs- og Byggestyrelsen).

Justitsministeriet forudsætter i den forbindelse, at kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare stoffer i sig selv skal være omfattet af forbuddet, hvis stofferne er udformet eller modificeret specielt til anvendelse som våben, mens stoffer, der både kan anvendes som våben og til fredelige, civile formål, falder udenfor våbenloven.

Patroner, ampuller og spraydåser samt lignende genstande, der er beregnede til ved spredning af stoffer at virke skadevoldende, bedøvende eller irriterende i kortere tid efter eksponeringen, herunder f.eks. tåregaspistoler og peberspraydåser til selvforsvarsbrug, må – ligesom de pågældende stoffer i sig selv – principielt anses for (dele til) kemiske våben. Det er imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at disse våben og stoffer bør undtages fra det foreslåede forbud i våbenlovens § 5.

Justitsministeriet lægger herved vægt på, at de pågældende våben som udgangspunkt alene virker inaktiverende eller irriterende i kortere tid efter eksponeringen og f.eks. kan anvendes til legitime retshåndhævelsesmæssige formål.

Justitsministeriet finder imidlertid, at de nævnte patroner, ampuller, spraydåser mv. bør være omfattet af våbenlovens almindelige krav om våbentilladelse. Sådanne våben er – i det omfang de fremtræder som våben – allerede omfattet af tilladelsesordningen i henhold til våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4. Våben af den pågældende art, som ikke fremtræder som våben, er omfattet af bemyndigelsesbestemmelsen i § 4, stk. 2, nr. 3. Bemyndigelsen er udnyttet i våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det mest hensigtsmæssigt at samle disse våben i våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4, hvorefter § 4, stk. 2, nr. 3, kan ophæves som overflødig.

Tåregas og lignende stoffer, som er egnede til indfyldning i de i § 1, stk. 1, nr. 4, omhandlede våben, vil i sig selv som hidtil være omfattet af våbenlovens § 4, stk. 2, nr. 4, der bliver nr. 3. Bestemmelsen bemyndiger justitsministeren til at fastsætte krav om tilladelse til disse stoffer.

Der henvises til lovforslaget § 1, nr. 1-3.

2.4.4. Forbuddets geografiske afgrænsning

Vedrørende den geografiske afgrænsning af forbuddet mod masseødelæggelsesvåben er spørgsmålet, om alene aktiviteter foretaget på dansk område eller tillige aktiviteter i udlandet skal omfattes af forbuddet.

Som de fleste særlove, jf. herved afsnit 2.2.5., finder våbenlovens bestemmelser som udgangspunkt alene anvendelse på handlinger, der foretages på dansk område. Dog finder våbenlovens regler om våbenformidling og teknisk bistand i et vist omfang anvendelse på udlandshandlinger, jf. §§ 7 b og 7 c.

Under hensyn til de pågældende våbens særlige karakter finder Justitsministeriet, at forbuddet i våbenlovens § 5, stk. 1, bør udstrækkes til også at omfatte handlinger begået i udlandet, dog med de begrænsninger, der følger af straffelovens §§ 7, 10, 10 a og 10 b.

Dette indebærer navnlig, at danske statsborgere og personer med fast bopæl i Danmark efter omstændighederne vil kunne straffes for at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling at forske i masseødelæggelsesvåben mv. på andre staters område, hvis handlingen også er strafbar efter den dér gældende lovgivning, og uden for folkeretligt anerkendte områder, f.eks. om bord på et fremmed fartøj i internationalt farvand, hvis handlingen kan medføre mere end 4 måneders fængsel.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. om dansk straffemyndighed.

2.4.5. Dispensation

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der bør være adgang for justitsministeren til i særlige tilfælde at meddele dispensation fra det foreslåede forbud. Det forudsættes herved, at dispensation kun vil blive meddelt helt undtagelsesvist og kun i tilfælde, hvor der foreligger ganske særlige sikkerhedspolitiske, humanitære eller andre beskyttelsesværdige hensyn.

Der kan f.eks. være tale om situationer, hvor der i tilknytning til internationale nedrustningsaftaler gives dispensation til at (dele af) masseødelæggelsesvåben transporteres gennem dansk territorium med henblik på destruktion, eller at en offentlig forskningsinstitution får dispensation til at besidde mindre mængder kemiske kampstoffer med henblik på udvikling af beskyttelses- eller modforanstaltninger mod sådanne våben.

Det vil i alle tilfælde være en forudsætning, at dispensationen ikke er uforenelig med de forpligtelser, som Danmark har påtaget sig i det internationale samarbejde, jf. pkt. 2.3.

2.4.6. Strafferamme

Justitsministeriet foreslår, at overtrædelse af det foreslåede forbud mod masseødelæggelsesvåben i § 5, stk. 1, straffes på samme måde som overtrædelser af de nugældende regler i våbenloven om masseødelæggelsesvåben, jf. § 10, stk. 1, det vil sige med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år.

I det omfang overtrædelsen ligeledes er omfattet af straffelovens § 192 a, jf. nærmere herom pkt. 2.4.7., vil strafferammen være fængsel indtil 6 år.

2.4.7. Udvidelse af straffelovens § 192 a

Forsætlige overtrædelser af det foreslåede forbud i våbenlovens § 5, stk. 1, kan – for så vidt angår at indføre, overdrage, besidde, bære, anvende og tilvirke masseødelæggelsesvåben mv. – straffes med op til 6 års fængsel efter straffelovens § 192 a, stk. 1, hvis der er tale om våben, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade. Sidstnævnte betingelse må i almindelighed anses for opfyldt, når det drejer sig om masseødelæggelsesvåben. Bestemmelsen i straffelovens § 192 a, stk. 1, omfatter efter sin ordlyd ikke udførsel, transport og

erhvervelse af sådanne våben. I mange tilfælde vil sådanne handlinger dog ligeledes indebære overdragelse eller besiddelse af de pågældende våben og vil dermed være strafbare som sådan.

Forsætlige overtrædelser af forbuddet mod at udvikle og med henblik herpå forske i masseødelæggelsesvåben i form af skadevoldende stoffer, kan straffes med op til 6 års fængsel efter straffelovens § 192 a, stk. 2. Udvikling af og forskning i masseødelæggelsesvåben i øvrigt, herunder fremføringsmidler til disse våben, eller andre særdeles farlige våben er derimod ikke omfattet af bestemmelsen i straffelovens § 192 a.

Bestemmelsen i straffelovens § 192 a, stk. 2, blev indført ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 (anti-terrorpakken) med henblik på at udvide anvendelsesområdet for § 192 a til at omfatte overtrædelser af våbenlovens § 5. Våbenlovens § 5 blev ved samme lejlighed udvidet fra alene at omfatte fremstilling af våben i form af skadevoldende stoffer til også at omfatte udvikling og forskning med henblik herpå af disse stoffer. Anvendelsesområdet for den gældende bestemmelse i straffelovens § 192 a, stk. 2, svarer således til den gældende bestemmelse i våbenlovens § 5.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at straffelovens § 192 a fremover bør omfatte samtlige handlinger, som er omfattet af den foreslåede nye bestemmelse om masseødelæggelsesvåben i våbenlovens § 5, stk. 1, i det omfang handlingerne vedrører kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade.

Det er endvidere ministeriets opfattelse, at den, som i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer indfører, udfører, transporterer, erhverver, overdrager, besidder, bærer, anvender, tilvirker, udvikler eller med henblik på udvikling forsker i våben og eksplosivstoffer af enhver art, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade, generelt bør kunne straffes efter straffelovens § 192 a.

Det foreslås derfor, at bestemmelsen i straffelovens § 192 a, stk. 1 – som vedrører særdeles farlige våben og eksplosivstoffer af enhver art – udvides fra alene at omfatte den, som i strid med våbenlovgivningen indfører, tilvirker, besidder, bærer, anvender eller overdrager sådanne våben mv., til også at omfatte den, som i strid med våbenlovgivningen udfører, transporterer, erhverver, udvikler og med henblik på udvikling forsker i sådanne våben mv.

Bestemmelsen i 192 a, stk. 2, som alene vedrører udvikling og forskning med henblik på udvikling af særdeles farlige våben i form af skadevoldende stoffer, bliver dermed overflødig og kan ophæves.

Den foreslåede nyaffattelse af § 192 a omfatter – lige som den gældende bestemmelse – kun handlinger, som er i strid med våbenlovgivningen. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke i den gældende våbenlovgivning findes regler om udvikling af og forskning i konventionelle våben. Sådant udvikling og forskning vil derfor heller ikke blive strafbar med den foreslåede ændring af straffelovens § 192 a.

Justitsministeriet finder ikke tilstrækkeligt grundlag for også at henføre fremføringsmidler og dele til våben og fremføringsmidler under den skærpede straffebestemmelse i § 192 a. Overtrædelser af det foreslåede forbud i våbenlovens § 5, stk.1, som består i at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling at forske i fremføringsmidler, der er speciel udformede eller modificerede til kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben og dele, der er specielt udformede eller modificerede til at indgå i sådanne fremføringsmidler og våben, vil således ikke kunne straffes efter straffelovens § 192 a, men alene efter våbenlovens § 10, stk. 1, jf. pkt. 2.4.6. ovenfor.

Der henvises til lovforslagets § 2.

3. Torturinstrumenter mv.

3.1. EU's forordning om torturinstrumenter mv.

Den 27. juni 2005 vedtog Rådet forordning nr. 1236/2005 (EF) om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Forordningen, som træder i kraft den 30. juli 2006, er optrykt som bilag 2 til lovforslaget.

Forordningen er vedtaget med hjemmel i artikel 133 i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og har til formål at bidrage til at forhindre dødsstraf samt tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf i tredjelande.

Forordningens artikel 3 og 4 forbyder udførsel fra og indførsel til EU's toldområde af de i forordningens bilag II nævnte varer. Bilaget omfatter galger, guillotiner og visse andre anordninger, som er konstrueret til henrettelse af mennesker, samt visse elektriske bæltter, der er konstrueret til at indskrænke menneskers frihed ved indgivelse af elektriske chok.

Det er endvidere forbudt at yde teknisk bistand i forbindelse med sådanne varer til personer, enheder eller organer i et tredjeland, ligesom det er forbudt for personer, enheder eller organer i EU at modtage sådan teknisk bistand fra et tredjeland.

Den kompetente myndighed kan dog give tilladelse til eksport og import af de pågældende anordninger og dermed forbunden teknisk bistand, hvis det godtgøres, at de pågældende anordninger i modtagerlandet udelukkende vil blive anvendt til offentlig udstilling på et museum på grund af deres historiske betydning.

Efter forordningens artikel 5, stk. 1, kræves der tilladelse til udførsel fra EU's toldområde af de i forordningens bilag III, nr. 1-3, nævnte varer, medmindre varerne kun passerer gennem EU's toldområde.

Bilagets nr. 1 omfatter fodlænker, tommelskruer og visse andre anordninger, der er konstrueret til at indskrænke menneskers frihed.

Nr. 2 omfatter bærbare elektriske anordninger, som er konstrueret med henblik på bekæmpelse af optøjer eller selvforsvar, herunder elektriske stove, elektriske skjold, bedøvelsespistoler og pilepistoler til udsendelse af elektriske ladninger med en tomgangsspænding på over 10.000 V. Elektriske bæltter, som nævnt i forordningens bilag II, og særskilte elektriske anordninger, der følger deres bruger med henblik på brugerens egen personlige beskyttelse, er ikke omfattet.

Nr. 3 omfatter dels bærbare anordninger til bekæmpelse af optøjer eller selvforsvar ved indgivelse eller udspreddning af et lammende kemisk stof, dels de kemiske stoffer N-((4-hydroxy-3-methoxyphenyl)methyl)nonanamid (CAS-nr. 2444-46-4) og oleoresin capsicum (CAS-nr. 8023-77-6). Undtaget er dog anordninger, der følger deres bruger med henblik på brugerens egen personlige beskyttelse, uanset om de indeholder et kemisk stof.

Kravet om udførselstilladelse gælder i henhold til artikel 5, stk. 2, ikke udførsel til de medlemsstaters territorier, der er opført i forordningens bilag IV, dvs. for Danmarks vedkommende Grønland, for Frankrigs vedkommende Ny Kaledonien med tilhørende områder, Fransk Polynesien, territoriet under de franske sydlige og antarktiske områder, Wallis og Futunaøerne, Mayotte, Saint Pierre og Miquelon, og for Tysklands vedkommende Büsingen. Det er dog en forudsætning, at varerne anvendes af den myndighed, der har ansvaret for retshåndhævelsen i både bestemmelseslandet/-området og det moderland, som det pågældende territorium hører under.

I henhold til artikel 5, stk. 3, gælder kravet om udførselstilladelse heller ikke udførsel til lande uden for EU, hvis varerne anvendes af en medlemsstats eller EU's militære eller civile personel, hvis dette personel deltager i en fredsbevarende mission eller en krisestyringsmission under EU eller FN i det pågældende tredjeland eller i en operation på grundlag af forsvarsrelaterede aftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande.

Artikel 6, stk. 1, bestemmer, at afgørelser om ansøgninger om eksporttilladelser for varer, der er opført i bilag III, træffes i de konkrete tilfælde af den kompetente myndighed under hensyn til alle relevante overvejelser, herunder især om, hvorvidt en anden medlemsstat i løbet af de foregående tre år har afslået en ansøgning om tilladelse til en i alt væsentligt identisk eksport.

Den kompetente myndighed giver ikke tilladelse, når der er rimelig grund til at antage, at en retshåndhævende myndighed eller en fysisk eller juridisk person i et tredjeland kan anvende de pågældende varer til tortur eller anden grusom, umenneskelig, nedværdigende behandling eller straf, herunder korporlig straf inden for retssystemets rammer, jf. artikel 6, stk. 2.

Det fremgår af artikel 8, at tilladelser til eksport og import og ydelse af teknisk bistand kun må gives af den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor ansøgeren har hjemsted. I Danmark er Økonomi- og Erhvervsministeriet (Erhvervs- og Byggestyrelsen) kompetent myndighed for så vidt angår produkter opført i bilag II og bilag III, nr. 1, mens Justitsministeriet er kompetent myndighed for så vidt angår produkter opført i bilag III, nr. 2 og 3. Forordningens bilag I indeholder en liste over samtlige EU-medlemsstaters kompetente myndigheder.

I henhold til artikel 9 udstedes tilladelser til eksport og import på en formular svarende til modellen i forordningens bilag V. Tilladelsen er gyldig i hele EU og har en gyldighedstid på 3-12 måneder, der kan forlænges med op til 12 måneder.

Tilladelsen skal forelægges for toldmyndighederne i forbindelse med udførslen, jf. artikel 10.

I henhold til artikel 11 skal de kompetente myndigheder i medlemsstaterne notificere hinanden og Kommissionen om afslag på ansøgninger om tilladelser og tilbagekaldelse af meddelte tilladelser i henhold til forordningen. Finder en kompetent myndighed i en medlemsstat, at der bør meddeles tilladelse til en transaktion, som i alt væsentligt er identisk med en transaktion, som den kompetente myndighed i en anden medlemsstat inden for 3 år har afslået at meddele tilladelse til, skal den første myndighed konsultere den anden myndighed. Hvis den første myndighed herefter beslutter at meddele tilladelsen, skal den redegøre for årsagerne hertil.

Det følger af artikel 17, at medlemsstaterne fastsætter, hvilke sanktioner der skal anvendes ved overtrædelse af forordningen. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

I henhold til artikel 18 finder forordningen anvendelse på EU's toldområde som defineret i forordning (EØF) nr. 2913/92 om indførelse af en EF-toldkodeks samt territorierne Ceuta, Helgoland og Melilla. For så vidt angår forordningen behandles Ceuta, Helgoland og Melilla endvidere som en del af EU's toldområde.

3.2. Gældende ret

Våbenlovens § 6, stk. 1, forbyder udførsel af våben mv. fra Danmark uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil. Bestemmelsen omfatter 9 kategorier af våben, krigsmateriel mv., herunder våben af enhver art med undtagelse af jagtvåben, jf. § 6, stk. 1, nr. 1.

De af torturforordningens bilag III, nr. 2 og 3, omfattede anordninger mv. til bekæmpelse af optøjer eller selvforsvar må efter Justitsministeriets opfattelse anses for våben og er dermed omfattet af våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 1. Derimod er de i forordningens bilag II og bilag III, nr. 1, nævnte varer ikke omfattet af våbenloven.

Overtrædelse af våbenlovens § 6, stk. 1, straffes i henhold til våbenlovens § 10, stk. 1, med fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år.

Lov om anvendelse af visse af De europæiske Fællesskabers retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande (herefter bemyndigelsesloven), som administreres af Økonomi- og Erhvervsministeriet, indeholder følgende bestemmelse i § 2, stk. 3:

”Den, der foretager handlinger i strid med bestemmelser, der er indeholdt i eller udstedt i medfør af Det Europæiske Fællesskabs forordninger efter artikel 133 om ind- og udførsel i Traktaten om Det Europæiske Fællesskab, uden at være i besiddelse af en tilladelse, som kræves i henhold til disse retsakter, straffes med bøde.”

3.3. Justitsministeriets overvejelser

Både torturforordningens artikel 5 om udførsel fra EU's toldområde og våbenlovens § 6, stk. 1, om udførsel fra Danmark finder anvendelse på de af torturforordningens bilag III, nr. 2 og 3, omfattede våben.

Forordninger er umiddelbart gældende i EU-medlemsstaterne. De har endvidere forrang for national ret og skal anvendes i deres EU-retlige form. Når torturforordningen træder i kraft, skal sager om udførsel af de pågældende produkter til destinationer uden for EU's toldområde derfor behandles efter forordningen. Da forordningen ikke vedrører overførsler inden for EU's toldområde, kan udførsel af de pågældende produkter til destinationer inden for dette område fortsat behandles efter våbenlovens § 6, stk. 1.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det bør fremgå udtrykkeligt af våbenlovens § 6, at det område, hvor forordningens artikel 5 nu overlapper våbenlovens § 6, stk. 1, skal behandles efter forordningen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4-6.

4. Fremstilling af krigsmateriel

4.1. Dansk ret

Fremstilling af krigsmateriel er reguleret i krigsmaterielloven, som i vidt omfang er en videreførelse af lov nr. 137 af 7. maj 1937 om kontrol med tilvirkning af krigsmateriel m.m. I henhold til denne lov kunne tilladelse til fremstilling af krigsmateriel dog kun gives til virksomheder, der var 100 pct. dansk ejet og ledet. Dette skal ses i sammenhæng med den særlige situation i 1937, hvor man lagde afgørende vægt på at hindre tysk indflydelse på dansk krigsmaterielproduktion.

Med vedtagelsen af den gældende krigsmateriellov i 1990 blev der i et vist omfang åbnet op for udenlandsk ejerskab til og indflydelse på krigsmaterielproducerende virksomheder, jf. lovens §§ 4-6, som er omtalt nedenfor.

Baggrunden herfor var navnlig, at man under hensyn til det stigende internationale samarbejde i NATO-regi og blandt de europæiske NATO-lande om udvikling og produktion af krigsmateriel fandt det nødvendigt at åbne mulighed for, at udenlandsk kapital kunne indgå som ansvarlig kapital i danske krigsmaterielproducerende virksomheder.

I henhold til krigsmateriellovens § 2 må krigsmateriel kun fremstilles, hvis justitsministeren giver tilladelse dertil. Der kan dog efter § 14, stk. 1, i visse tilfælde gives dispensation fra dels kravet om tilladelse, dels kravene til dansk ejerskab mv. i lovens §§ 4-7. Disse regler er nærmere beskrevet nedenfor.

Efter krigsmateriellovens § 1, stk. 1, forstås ved krigsmateriel:

- 1) Materiel, som er konstrueret til militær anvendelse, og som ikke finder civil anvendelse.
- 2) Skydevåben, bortset fra våben, der er specielt konstrueret til jagtbrug, sportsbrug eller lignende.
- 3) Ammunition, som kan anvendes til militære formål.
- 4) Krudt og sprængstoffer.
- 5) Komponenter og dele, som er konstrueret til at anvendes i materiel mv., som nævnt ovenfor, og som ikke finder civil anvendelse.

Virksomheder, som staten ejer, er ikke omfattet af loven, jf. § 1, stk. 2.

Efter lovens § 2, stk. 2, kan der kun meddeles fremstillingstilladelse til virksomheder, der opfylder betingelserne i lovens §§ 4-6. En tilladelse kan i øvrigt tilbagekaldes, når særlige forhold taler derfor, jf. § 3.

Lovens §§ 4-6 har følgende indhold:

§ 4. Krigsmateriel må fremstilles i personligt drevne virksomheder, hvis indehaveren er dansk statsborger. Aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber eller lignende, som fremstiller krigsmateriel, skal have hjemsted i Danmark.

§ 5. Direktører og tegningsberettigede medarbejdere i virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, skal være danske statsborgere. Mindst 80 pct. af bestyrelsesmedlemmerne skal ligeledes være danske statsborgere.

§ 6. I en virksomhed, som fremstiller krigsmateriel, skal mindst 60 pct. af selskabskapitalen være dansk ejet. Udlændinge må dog tilsammen kun eje en så stor del af selskabskapitalen i et selskab eller lignende, at de tilsammen højst repræsenterer 20 pct. af stemmerne.

Stk. 2. Udlændinge må i øvrigt ikke gennem besiddelse af kapital eller på anden måde udøve bestemmende indflydelse på en virksomhed, der producerer krigsmateriel.

Stk. 3. Aktierne i et selskab, som fremstiller krigsmateriel, skal udstedes på navn.

Det følger endvidere af lovens § 7, at virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, kun må optage udenlandske lån eller lån med udenlandsk garanti med samtykke fra justitsministeren.

Justitsministeren skal efter lovens § 8 hvert år afgive en beretning til Det Udenrigspolitiske Nævn om antallet af virksomheder, der med tilladelse fra Justitsministeriet fremstiller krigsmateriel, og hvilke former for krigsmateriel tilladelserne omfatter.

Justitsministeren kan i henhold til lovens § 9 fastsætte regler om salg af krigsmateriel, herunder at salg kun må ske med ministerens tilladelse. Denne bemyndigelse er ikke udnyttet. Det skal dog bemærkes, at våbenlovens § 6, stk. 1, indeholder krav om tilladelse til udførsel af krigsmateriel, ligesom våbenlovens § 1, stk. 1, jf. § 2, stk. 2, indeholder krav om tilladelse til overdragelse og overladelse af visse former for krigsmateriel (skydevåben, håndgranater, bomber mv.) på dansk område.

Virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, er i henhold til lovens § 10 underkastet tilsyn af Statens Våbenkontrol. Statens Våbenkontrol består af fem medlemmer, hvoraf justitsministeren udnævner våbenkontrollens formand. Forsvarsministeren og økonomi- og erhvervsministeren udnævner hver to medlemmer.

Det følger af lovens § 11, at virksomheder, som fremstiller krigsmateriel, efter anmodning skal give Statens Våbenkontrol enhver oplysning om virksomheden og dens produktion, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold. Våbenkontrollen har endvidere adgang til forretningsbøger af enhver art, aktiebøger, regnskabsbilag, kontrakter og andet materiale, som efter våbenkontrollens skøn er nødvendigt for våbenkontrollen. I øvrigt skal virksomhederne uanmodet indsende årsregnskab til våbenkontrollen senest 3 måneder efter regnskabsårets slutning.

Statens Våbenkontrol eller de personer, som våbenkontrollen bemyndiger dertil, har i henhold til lovens § 12, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid uden retskendelse og mod behørig legitimation adgang til virksomheder, der fremstiller krigsmateriel, med henblik på at tilvejebringe oplysninger til brug for våbenkontrollens virksomhed.

Virksomheder med tilladelse til fremstilling af krigsmateriel betaler efter lovens § 13 en årlig afgift til dækning af omkostninger ved administrationen af krigsmaterielloven. For regnskabsåret 2003 udgør det samlede beløb 342.353,45 kr. Alle virksomheder, som i løbet af året har haft en gyldig tilladelse, betaler en grundafgift på 500 kr. Det resterende beløb fordeles mellem virksomhederne i forhold til den enkelte virksomheds omsætningsmæssige andel af den samlede krigsmaterielproduktion det pågældende år.

I henhold til lovens § 14, stk. 1, kan justitsministeren tillade, at en virksomhed er undtaget fra bestemmelserne i lovens §§ 2–7 i følgende tre tilfælde:

- 1) Virksomheden fremstiller kun i ringe omfang krigsmateriel.
- 2) Virksomheden fremstiller udelukkende sprængstoffer eller krudt.
- 3) Virksomheden beskæftiger sig udelukkende med underordnede delprocesser i fremstillingen.

I henhold til lovens § 15 er det strafbart at producere krigsmateriel uden tilladelse fra Justitsministeriet, at tilsidesætte vilkår for en tilladelse og at undlade at efterkomme en anmodning om oplysninger mv. til Statens Våbenkontrol. Straffen er bøde eller fængsel indtil 4 måneder, eller under skærpende omstændigheder fængsel i indtil 1 år. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab, anpartsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

4.2. Omfanget af dansk krigsmaterielproduktion

I 2004 havde 28 virksomheder tilladelse efter krigsmateriellovens § 2 til fremstilling af krigsmateriel, mens 30 virksomheder havde dispensation efter krigsmateriellovens § 14, stk. 1, jf. afsnit 4.1. I 2002 og 2003 havde 22 virksomheder fremstillingstilladelse, mens antallet af virksomheder med dispensation var 13 i 2002 og 24 i 2003. Stigningen i antallet af virksomheder med dispensation omfatter navnlig underleverandører til virksomheder med fremstillingstilladelse.

Den danske krigsmaterielproduktion omfatter i vidt omfang delkomponenter til våben og andet militært udstyr, som færdiggøres i andre lande, f.eks. dele til militære fly og køretøjer. Derimod omfatter produktionen kun få færdige våben mv.

Værdien af den samlede krigsmaterielproduktion i virksomheder med fremstillingstilladelse efter krigsmateriellovens § 2 udgjorde i 2002 knap 663 mio. kr. og i 2003 knap 1,5 mia. kr. Værdien af produktionen i 2004 er endnu ikke opgjort. Der foreligger ikke oplysninger om værdien af produktionen i virksomheder med dispensation efter lovens § 14, stk. 1.

4.3. Udenlandsk ret

Våbenarbejdsgruppen har indhentet oplysninger om reglerne for krigsmaterielproduktion i Belgien, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Italien, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland og Østrig, jf. nærmere herom afsnit 4 i arbejdsgruppens rapport (bilag 3).

I henhold til disse oplysninger er der stor variation i landenes ordninger. Nogle lande kræver slet ikke tilladelse til fremstilling af krigsmateriel eller kun til enkelte former herfor. Dette gælder Belgien, Finland, Norge og Storbritannien, hvoraf Storbritannien dog har oplyst, at man vurderer de krigsmaterielproducerende virksomheders fusioner, overdragelser mv. og kan sætte ”beskyttelsesforanstaltninger” i kraft, hvis hensynet til den nationale sikkerhed tilsiger dette.

Andre lande har et generelt krav om fremstillingstilladelse, uden at der i loven er fastsat bestemte krav til ejerskab, statsborgerskab mv. Det er tilfældet i Italien, Portugal og Sverige. Sverige har dog har oplyst, at der som udgangspunkt fastsættes vilkår om svensk bestemmende indflydelse i fremstillingstilladelse.

Der er endvidere lande, som har tilladelsesordninger med specificerede krav til ejerskab, statsborgerskab o.lign. Frankrig stiller krav om, at ejerkreds og topledelse er fransk eller kommer fra EU-/EØS-lande. Spanien har visse krav om spansk statsborgerskab og spansk ejet kapital, men kun for virksomheder, der fremstiller skydevåben. Østrig stiller generelt krav om østrigsk statsborgerskab for fysiske personer og for medlemmer af ansvarlige bestyrelser mv. i selskaber, der fremstiller krigsmateriel.

Endelig kan nævnes den tyske ordning, hvor en ansøgning om fremstillingstilladelse kan nægtes, hvis ansøgeren ikke er tysk eller har permanent bopæl uden for Tyskland. Samtidig gælder der et krav om, at udenlandsk erhvervelse af en andel af en krigsmaterielproducerende virksomhed på 25 pct. eller derover skal anmeldes til de tyske myndigheder, som kan underkende erhvervelsen under hensyn til den nationale sikkerhed.

4.4. Våbenarbejdsgruppens forslag

Justitsministeriets arbejdsgruppe har den 24. november 2005 afgivet rapport om krigsmateriellovens regler om udenlandsk ejerskab mv. (bilag 3).

Våbenarbejdsgruppen bemærker, at tendensen til stigende internationalt samarbejde på krigsmaterielområdet og den generelle industrielle globalisering er fortsat siden 1990, hvor der med vedtagelsen af den gældende krigsmateriellov i et vist omfang blev åbnet op for udenlandsk ejerskab mv. i krigsmaterielproducerende virksomheder.

Arbejdsgruppen bemærker endvidere, at der er forskellige regler på dette område i andre europæiske lande, og at Danmark med krigsmateriellovens ufravigelige grænser for udenlandsk ejerskab til og indflydelse på krigsmaterielproducerende virksomheder synes at ligge i den mest restriktive ende af spektret.

Efter arbejdsgruppens opfattelse vil det som udgangspunkt være en fordel for Danmark, hvis personer eller virksomheder fra nærtstående lande, herunder de fleste EU- og NATO-lande, men også lande som Australien, New Zealand og Japan, får øget mulighed for at investere i krigsmaterielproducerende virksomheder i Danmark og dermed skabe vækst i dansk industri.

Det er samtidig arbejdsgruppens opfattelse, at en helt ubegrænset adgang for udlændinge til at eje eller på anden måde have bestemmende indflydelse på krigsmaterielproducerende virksomheder i Danmark – alt andet lige – vil indebære en øget risiko for, at udenlandske interesser, som er uforenelige med de danske, får indflydelse på dansk krigsmaterielproduktion.

Alt efter karakteren af det fremstillede udstyr, de pågældende investorer og omstændighederne i øvrigt kan det endvidere ikke udelukkes, at der vil være tilfælde, hvor der også for så vidt angår personer eller virksomheder fra f.eks. ovennævnte EU- og NATO-lande kan være grund til at begrænse adgangen til ejerskab og indflydelse. Omvendt kan der være situationer, hvor det må anses for uproblematisk at slække på begrænsningerne vedrørende personer eller virksomheder fra lande, som normalt ikke anses for nærtstående.

På den baggrund finder arbejdsgruppen, at den gældende retstilstand bør ændres, så overholdelse af de nuværende grænser for udenlandsk ejerskab mv. ikke længere skal være en betingelse for at opnå tilladelse til fremstilling af krigsmateriel.

I stedet foreslår arbejdsgruppen en ordning, hvor overskridelse af de nuværende grænser for udenlandsk ejerskab mv. kræver særskilt tilladelse fra Justitsministeriet, og hvor tilladelse vil blive meddelt, medmindre udenrigspolitiske eller sikkerhedsmæssige forhold taler herimod.

For at sikre, at der ikke ved efterfølgende ændringer i virksomhedens ejerkreds, ledelse mv. opstår udenrigspolitisk eller sikkerhedsmæssigt betænkelige situationer, bør kravet om tilladelse gælde både overskridelser, som eksisterer på tidspunktet for ansøgning om fremstillingstilladelse, og overskridelser, som er et resultat af efterfølgende ændringer i virksomheden ejer- og ledelsesforhold mv.

Arbejdsgruppen forudsætter endvidere, at kravet om særskilt tilladelse også skal gælde i tilfælde, hvor virksomheder, som allerede har f.eks. udenlandsk ejet kapital i et omfang, der overskrider de nuværende grænser, ønsker enten at udvide andelen af udenlandsk ejet kapital eller at lade ejerskabet til en kapitalandel overgå fra én udlænding til en anden. På samme måde skal f.eks. en virksomhed, der allerede har over 20 pct. udenlandske bestyrelsesmedlemmer, søge om tilladelse til både at udvide andelen af udenlandske bestyrelsesmedlemmer og til at udskifte ét udenlandsk bestyrelsesmedlem med et andet udenlandsk bestyrelsesmedlem.

Arbejdsgruppen foreslår, at Justitsministeriet skal forelægge ansøgninger om de pågældende særskilte tilladelser for Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Rigspolitichefen med henblik på en vurdering af de udenrigspolitiske og sikkerhedsmæssige aspekter.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at også sager hvor en virksomhed for første gang søger om fremstillingstilladelse *uden* samtidig at søge om særskilt tilladelse til overskridelse af de nuværende grænser for udenlandsk ejerskab mv., bør forelægges for Forsvarsministeriet og Rigspolitichefen med henblik på en vurdering af sagens sikkerhedsmæssige aspekter.

Justitsministeriet bør som altovervejende hovedregel meddele tilladelse, hvis de hørte myndigheder ikke har indvendinger herimod.

Den foreslåede ordning indebærer, at krigsmateriellovens regler om udenlandsk ejerskab mv. skifter karakter, idet der ikke længere vil være et *forbud* mod udenlandsk ejerskab mv. ud over lovens nuværende grænser. Derimod vil ejer- og ledelsesforhold mv., som indebærer, at de nuværende grænser overskrides, blive underlagt *kontrol* i form af et krav om særskilt tilladelse fra Justitsministeriet.

Sammenfattende betyder de foreslåede ændringer, at udenlandske personer og virksomheder vil kunne eje, deltage i ledelsen af eller i øvrigt have bestemmende indflydelse på krigsmaterielpro-

ducerende virksomheder i Danmark, medmindre de danske myndigheder kan pege på udenrigspolitiske eller sikkerhedsmæssige betænkeligheder herved.

Arbejdsgruppen bemærker, at ordningen indebærer en betydelig udvidelse af mulighederne for udenlandske investeringer i krigsmaterielproducerende virksomheder i Danmark og endvidere må siges at bringe Danmark på linje med ordningerne i andre lande, som vi normalt sammenligner os med.

4.5. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan i det hele tiltræde våbenarbejdsgruppens forslag. Justitsministeriet deler således arbejdsgruppens opfattelse af, at det vil være fordelagtigt for Danmark at forlade den nuværende ordning med ufravigelige grænser for udenlandsk ejet kapital og indflydelse i krigsmaterielproducerende virksomheder og dermed øge mulighederne for udenlandske investeringer.

Justitsministeriet finder det samtidig af afgørende betydning, at overskridelse af de nuværende grænser, der forhindrer udenlandsk bestemmende indflydelse i virksomhederne, kun kan ske med Justitsministeriets tilladelse, og at de relevante myndigheder får lejlighed til at vurdere, om der i den konkrete sag er udenrigspolitiske eller sikkerhedsmæssige hensyn, som taler imod at give tilladelse.

Der henvises til lovforslagets § 3.

5. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Med lovforslaget ændres den eksisterende tilladelsesordning i våbenloven, således at masseødelæggelsesvåben, der i dag i vidt omfang er sidestillet med andre tilladelsespligtige våben, i stedet omfattes af et udvidet forbud, hvorfra der kun kan dispenseres helt undtagelsesvis og under ganske særlige omstændigheder. Reguleringen af masseødelæggelsesvåben vil dermed i højere grad afspejle de internationale forpligtelser, som Danmark er underlagt på dette område, og som den gældende tilladelsesordning er administreret i overensstemmelse med.

Forslaget om et udvidet forbud mod masseødelæggelsesvåben skønnes derfor ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige eller for erhvervslivet.

Den foreslåede ophævelse af krigsmateriellovens absolutte krav til dansk ejerskab og indflydelse i virksomheder, der fremstiller krigsmateriel, indebærer, at justitsministeren efter en konkret vurdering vil kunne give tilladelse til fremstilling af krigsmateriel i tilfælde, hvor vedkommende virksomhed i højere grad er under udenlandsk ejerskab eller indflydelse. Det forudsættes, at ju-

stitsministeren, inden tilladelse meddeles, forelægger spørgsmålet for Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Rigspolitechefen med henblik på en vurdering af, om der er udenrigspolitiske eller sikkerhedsmæssige hensyn, der taler imod tilladelse.

Forslaget vil indebære en betydelig udvidelse af mulighederne for udenlandske investeringer i den danske krigsmaterielbranche og vil således kunne have positive økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

Administrationen af samtykkeordningen skal ses i sammenhæng med de gældende kontrolordninger for virksomheder på våbenområdet og forventes alene at ville omfatte et begrænset antal sager årligt. Forslaget forventes derfor ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

Lovforslaget tilpasser dansk ret til de ændringer, der følger af artikel 5, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1236/2005 (EF) om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Den foreslåede samtykkeordning åbner mulighed for øgede udenlandske investeringer i den danske krigsmaterielbranche.	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen af betydning
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen

Forholdet til EU-retten	Lovforslaget tilpasser dansk ret til de ændringer, der følger af artikel 5, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1236/2005 (EF) om handel med visse varer, der kan anvendes til henrettelse, tortur eller anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf.
-------------------------	---

6. Hørte myndigheder mv.

Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret, Præsidenten for Retten i Århus, Præsidenten for Retten i Odense, Præsidenten for Retten i Ålborg, Præsidenten for Retten i Roskilde, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politifuldmægtigforeningen, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Fagligt Fælles Forbund, Danmarks Rederiforening, Dansk Skibsmæglerforening, Dansk Industri, Dansk Handel & Service, Statens Luftfartsvæsen, Scandinavian Airlines, Mærsk Air, Erhvervsflyvningens Sammenslutning, Danske Speditører, Dansk Transport og Logistik og Institut for Menneskerettigheder.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 og 2 (våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4, og § 4, stk. 2, nr. 3)

De foreslåede ændringer er en konsekvens af forslaget om den nye bestemmelse om forbud mod kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben i våbenlovens § 5.

I henhold til den foreslåede nyaffattelse af § 5, stk. 1, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 3, omfatter forbuddet som udgangspunkt alle de genstande, som er nævnt i de gældende bestemmelser i våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4, og § 4, stk. 2, nr. 3. Dog undtages patroner, ampuller og spraydåser samt lignende genstande, der ved spredning af stoffer er beregnede til at virke lammende, bedøvende eller irriterende i kort tid efter eksponeringen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 5, stk. 2.

Sådanne våben er – i det omfang de fremtræder som våben – allerede omfattet af tilladelsesordningen i henhold til den gældende bestemmelse i våbenlovens § 1, stk. 1, nr. 4. Våben af den pågældende art, som ikke fremtræder som våben, er omfattet af den gældende bemyndigelsesbestemmelsen i § 4, stk. 2, nr. 3. Bemyndigelsen er udnyttet i våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1.

De pågældende våben er samlet under ét i den foreslåede nyaffattelse af § 1, stk. 1, nr. 4. § 4, stk. 2, nr. 3, bliver dermed overflødig og foreslås ophævet.

Stoffer, der kan anvendes til indfyldning i de pågældende våben, herunder tåregas og lignende stoffer, vil som hidtil være omfattet af våbenlovens § 4, stk. 2, nr. 4, der bliver nr. 3. Bestemmelsen bemyndiger justitsministeren til at fastsætte krav om tilladelse til disse stoffer.

Der henvises til pkt. 2.4.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3 (våbenlovens § 5)

Bestemmelsen har til formål at opfylde de forpligtelser i FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1540 (2004), som hører under Justitsministeriets område. Herudover tilsigter bestemmelsen at forenkle og opdatere våbenlovens regler om masseødelæggelsesvåben, der i vidt omfang er videreført fra lov nr. 122 af 28. april 1934 om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben mv.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 2.3.2. og 2.4.1.

Det foreslås forbudt at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forske i masseødelæggelsesvåben mv.

Handlinger, der består i at indføre, udføre, erhverve, besidde, bære, overdrage, anvende og tilvirke masseødelæggelsesvåben mv., er efter gældende ret forbudt uden tilladelse. Ændringen indebærer, at forbuddet bliver ufravigeligt, således at det ikke længere vil være muligt for Justitsministeriet at meddele tilladelse til de ovennævnte handlinger, jf. dog den foreslåede dispensationsadgang i særlige tilfælde i stk. 4, som er omtalt nedenfor.

For så vidt angår forbuddet mod udvikling af og med henblik herpå forskning i masseødelæggelsesvåben mv. omfatter bestemmelsen i modsætning til forbuddet i den gældende § 5 ikke alene stoffer, men også (andre) dele og fremføringsmidler til masseødelæggelsesvåben.

Forbuddet mod transport af masseødelæggelsesvåben omfatter enhver transport, herunder såvel indgåelse af – og instruktion om indgåelse af – aftale om transport som faktisk udførelse af – og instruktion om faktisk udførelse af – transport. Dermed kan både det firma, som står bag transporten, og den skibsfører/pilot/chauffør, der udfører transporten, straffes selvstændigt for overtrædelse af bestemmelsen, forudsat at den pågældende efter almindelige strafferetlige principper kan anses for ansvarlig for den ulovlige transport.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 2.4.2.

Forbuddet omfatter både kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben samt fremfø-
ringsmidler, der er specielt udformet eller modificeret til sådanne våben, og dele specielt udfor-
met eller modificeret til at indgå i sådanne våben og fremføningsmidler.

Kemiske våben omfatter anordninger, som virker ved spredning af kemiske stoffer, og som har
til formål at dræbe, skade eller inaktivere mennesker eller forvolde betydelig tings- eller miljø-
skade.

Biologiske våben omfatter anordninger, der virker gennem spredning af levende organismer
(f.eks. bakterier eller virus) eller disses giftige produkter (toksiner), og som har til formål at for-
årsage sygdom hos mennesker, husdyr og planter eller betydelig skade på materialer (nedbryd-
ning).

Radiologiske våben omfatter anordninger, der kan sprede radioaktivt materiale eller udsende
ioniserende stråling og som følge af de radiologiske egenskaber kan forårsage død, personskade
eller betydelig tings- eller miljøskade.

Nukleare våben omfatter anordninger, der virker gennem frigørelse af energi ved spaltning eller
sammensmeltning af atomkerner, og som har til formål at dræbe eller skade mennesker eller for-
volde betydelig tings- eller miljøskade.

Kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare stoffer er i sig selv omfattet af forbuddet, hvis
stofferne er udformet til eller modificeret specielt til anvendelse som våben, mens stoffer, der
både kan anvendes som våben og til fredelige, civile formål, falder uden for den foreslåede be-
stemmelse.

Forbuddet omfatter med de begrænsninger, der følger af straffelovens §§ 7, 10, 10 a og 10 b,
også handlinger foretaget i udlandet, jf. § 5, stk. 2.

Der henvises til pkt. 2.4.4. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede bestemmelse i § 5, stk. 3, indebærer, at patroner, ampuller og spraydåser samt
lignende genstande, der ved spredning af stoffer er beregnede til at virke lammende, bedøvende
eller irriterende i kortere tid efter eksponeringen, samt stoffer til indfyldning i disse genstande,
undtages fra forbuddet i § 5, stk. 1.

Der henvises til pkt. 2.4.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter § 5, stk. 4, kan justitsministeren dispensere fra forbuddet i § 5, stk. 1. Det forudsættes, at dispensation vil blive givet helt undtagelsesvist og kun i tilfælde, hvor der foreligger ganske særlige sikkerhedspolitiske, humanitære eller andre beskyttelsesværdige hensyn.

Der henvises til pkt. 2.4.5. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4-6 (§ 6)

Med den foreslåede ændring af § 6 undtages udførsel af varer, der er omfattet af EU's forordning om torturinstrumenter mv. til destinationer *uden for* EU's toldområde (således som dette er fastlagt i forordningens artikel 18), udtrykkeligt fra forbuddet i lovens § 6, stk. 1, mod udførsel uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil.

I henhold til forordningens artikel 18 skal territorierne Ceuta, Helgoland og Melilla i relation til forordningen anses som en del af EU's toldområde, som i øvrigt er defineret i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks.

Undtagelsen er udtryk for, at udførsel til destinationer uden for ovennævnte område af de i bilag III, nr. 2 og 3, nævnte varer, som er omfattet af begrebet "våben af enhver art" i våbenlovens § 6, stk. 1, nr. 1, ikke længere skal behandles efter våbenlovens regler, men efter reglerne i forordningen.

Forordningen indebærer som udgangspunkt et krav om tilladelse til udførsel af varer omfattet af bilag III, nr. 2 og 3, til destinationer *uden for* EU's toldområde, jf. artikel 5, stk. 1, 1. pkt. Dog kan våben, som alene er i transit i EU's toldområde, udføres uden tilladelse, jf. artikel 5, stk. 1, 2. pkt.

Kravet om udførselstilladelse gælder endvidere ikke ved eksport til de medlemsstaters territorier, der er opført i forordningens bilag IV, hvis våbnene anvendes af en myndighed, der har ansvaret for retshåndhævelsen i både bestemmelseslandet eller -området og det moderland, som det pågældende territorium tilhører, jf. artikel 5, stk. 2. Disse territorier er for Danmarks vedkommende Grønland, for Frankrigs vedkommende Ny Kaledonien med tilhørende områder, Fransk Polyne-sien, territoriet under de franske sydlige og antarktiske områder, Wallis og Futunaøerne, Mayotte, Saint Pierre og Miquelon, og for Tysklands vedkommende Büsingen.

Endelig gælder kravet om udførselstilladelse ikke udførsel til tredjelande, hvis varerne anvendes af en medlemsstats eller EU's militære eller civile personel, hvis dette personel deltager i en fredsbevarende mission eller en krisestyringsmission under EU eller FN i det pågældende tredje-

land eller i en operation på grundlag af forsvarsrelaterede aftaler mellem medlemsstaterne og tredjelande, jf. artikel 5, stk. 3.

Udførselstilladelse til eksportører med hjemsted i Danmark for våben omfattet af forordningens bilag III, nr. 2 og 3, udstedes af Justitsministeriet, jf. artikel 8, stk. 1, jf. forordningens bilag I.

Ansøgninger om udførselstilladelse, jf. forordningens artikel 5, stk. 1, skal behandles af Justitsministeriet i overensstemmelse med de i forordningen fastsatte kriterier og procedurer. Udstedte tilladelser vil være gyldige i hele EU og vil blive udstedt med en gyldighedstid på 3-12 måneder. Tilladelserne vil kunne forlænges med op til 12 måneder, jf. artikel 9, stk. 1.

Udførsel af de af forordningens bilag III, nr. 2 og 3, omfattede våben til destinationer *inden for* EU's toldområde og territorierne Ceuta, Helgoland og Melilla vil fortsat være forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, jf. våbenlovens § 6, stk. 1, og ansøgninger herom vil fortsat blive behandlet i henhold til national praksis.

Der henvises til pkt. 3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 10, stk. 1)

Ændringen indebærer, at overtrædelse af det foreslåede forbud mod masseødelæggelsesvåben i våbenlovens § 5, stk. 1, straffes på samme måde som overtrædelser af de nugældende regler i våbenloven om masseødelæggelsesvåben.

Der henvises til pkt. 2.4.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1 og 2 (§ 192 a)

Den foreslåede ændring indebærer, at straffelovens § 192 a, stk. 1, udvides, så bestemmelsen ligeledes omfatter den, som i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer udfører, transporterer, udvikler eller med henblik på udvikling forsker i våben og eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade.

Hermed sikres det, at alle overtrædelser af forbuddet mod masseødelæggelsesvåben mv. i våbenlovens § 5, stk. 1, vil kunne henføres under straffelovens § 192 a og dermed straffes med fængsel

indtil 6 år, i det omfang handlingerne vedrører kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade.

Herudover vil også den, som i øvrigt i strid med lovgivningen om våben og eksplosivstoffer indfører, udfører, transporterer, erhverver, overdrager, besidder, bærer, anvender, tilvirker, udvikler eller med henblik på udvikling forsker i våben og eksplosivstoffer, som på grund af deres særdeles farlige karakter er egnede til at forvolde betydelig skade, kunne straffes efter straffelovens § 192 a, stk. 1.

Bestemmelsen i 192 a, stk. 2, som alene vedrører udvikling og forskning med henblik på udvikling af særdeles farlige våben i form af skadevoldende stoffer, bliver dermed overflødig og foreslås ophævet.

Den foreslåede nyaffattelse af § 192 a omfatter – lige som den gældende bestemmelse – kun handlinger, som er i strid med våbenlovgivningen. Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke i den gældende våbenlovgivning findes regler om udvikling af og forskning i konventionelle våben.

Det bemærkes endvidere, at § 192 a alene omfatter våben, mens fremføringsmidler og dele til våben og fremføringsmidler ikke er omfattet. Overtrædelser af det foreslåede udvidede forbud i våbenlovens § 5, stk. 1, for så vidt angår fremføringsmidler til kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare våben og dele til sådanne fremføringsmidler og våben, kan således ikke straffes efter § 192 a, som affattet i lovforslaget.

Til § 3

Til nr. 1 og 2 (§§ 2-6)

Efter den gældende lov er det en ufravigelig betingelse for at opnå og beholde tilladelse til fremstilling af krigsmateriel, at den pågældende virksomhed opfylder kravene i lovens §§ 4-6 vedrørende dansk statsborgerskab, ejerskab mv., jf. herom pkt. 4.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den nye affattelse af §§ 2-6 indebærer, at overholdelse af de nugældende grænser for udenlandsk ejerskab mv. ikke længere er en betingelse for at opnå tilladelse til fremstilling af krigsmateriel.

I stedet vil overskridelse af de nuværende grænser for udenlandsk ejerskab mv. kræve særskilt tilladelse fra Justitsministeriet, jf. den nyaffattede § 3. Kravet om særskilt tilladelse vil gælde både overskridelser, som eksisterer på tidspunktet for ansøgning om fremstillingstilladelse, og

overskridelser, som er et resultat af efterfølgende ændringer i virksomhedens ejer- og ledelsesforhold mv.

Kravet om særskilt tilladelse gælder også i tilfælde, hvor virksomheder, som allerede har f.eks. udenlandsk ejet kapital i et omfang, der overskrider de nuværende grænser, ønsker enten at udvide andelen af udenlandsk ejet kapital eller at lade ejerskabet til en kapitalandel overgå fra én udlænding til en anden. På samme måde skal f.eks. en virksomhed, der allerede har over 20 pct. udenlandske bestyrelsesmedlemmer, søge om tilladelse til både at udvide andelen af udenlandske bestyrelsesmedlemmer og til at udskifte ét udenlandsk bestyrelsesmedlem med et andet udenlandsk bestyrelsesmedlem.

Det forudsættes, at Justitsministeriet forelægger ansøgninger om de pågældende særskilte tilladelser for Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Rigspolitichefen med henblik på en vurdering af de udenrigspolitiske og sikkerhedsmæssige aspekter.

Også sager, hvor en virksomhed for første gang søger om fremstillingstilladelse efter § 2 *uden* samtidig at søge om særskilt tilladelse til overskridelse af de nuværende grænser for udenlandsk ejerskab mv. efter § 3, vil blive forelagt for Forsvarsministeriet og Rigspolitichefen med henblik på en vurdering af sagens sikkerhedsmæssige aspekter.

Justitsministeriet vil som altovervejende hovedregel meddele tilladelse, hvis de hørte myndigheder ikke har indvendinger herimod.

Den foreslåede ordning indebærer, at krigsmateriellovens regler om udenlandsk ejerskab mv. skifter karakter, idet der ikke længere vil være et *forbud* mod udenlandsk ejerskab mv. ud over lovens nuværende grænser. Derimod vil ejer- og ledelsesforhold mv., som indebærer, at de nuværende grænser overskrides, blive underlagt *kontrol* i form af et krav om særskilt tilladelse fra Justitsministeriet.

Den foreslåede nyaffattelse af §§ 2-6, har i øvrigt en afledet effekt på lovens § 14, stk. 1, hvorefter Justitsministeriet kan undtage virksomheder, som kun i ringe omfang fremstiller krigsmateriel, som udelukkende fremstiller sprængstoffer eller krudt, eller som udelukkende beskæftiger sig med underordnede delprocesser i fremstillingen, fra bestemmelserne i §§ 2-7.

Efter de gældende regler er der tale om undtagelse fra kravet i § 2, stk. 1, om fremstillingstilladelse, grænserne i §§ 4-6 vedrørende udenlandsk ejerskab mv., og kravet i § 7 om samtykke til optagelse af udenlandske lån mv.

Med den foreslåede nyaffattelse af §§ 2-6 giver § 14, stk. 1, derimod Justitsministeriet hjemmel til at undtage de pågældende virksomheder fra kravet i § 2 om fremstillingstilladelse, kravet i § 3 om særskilt tilladelse til visse ejer- og ledelsesforhold mv., kravet i § 6 om at aktier skal udstedes på navn og kravet i § 7 om tilladelse til optagelse af udenlandske lån mv.

Til nr. 3 (§ 7)

Den foreslåede ændring er redaktionel og indebærer ingen ændring af den gældende retstilstand.

Til nr. 4 (§ 10, stk. 2, 2. pkt.)

Den foreslåede ændring er redaktionel og indebærer ingen ændring af den gældende retstilstand, idet Erhvervsministeriet (det tidligere Industriministerium) og Økonomiministeriet i 2001 blev lagt sammen til det nuværende Økonomi- og Erhvervsministerium.

Til nr. 5 (§ 15)

Den foreslåede ændring er en konsekvens af den foreslåede nyaffattelse af krigsmateriellovens §§ 2-3, jf. lovforslagets § 3, nr. 1 og 2.

Til § 4

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2006.

Det foreslås dog, at lovforslagets § 1, nr. 4-6, som vedrører EU's forordning om torturinstrumenter mv. (bilag 2), træder i kraft på samme dato som forordningen, dvs. den 30. juli 2006.